

בס"ד

גליון

להבות אש

תורות עובדות והנהגות
מרבותה"ק מקרעטשניף זי"ע
ומיבלחט"א כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

פרשת ויחי
תשפ"ה

בנשיאות כ"ס מיו אדמו"ר שיט"א

זו"ל ע"י מכון תורת אש
שע"י תלמידי וחסידי קרעטשניף סיגעט
בנשיאות כ"ק אדמו"ר שליט"א

י"ל ע"י מכון תורת אש

פרשת ויחי
שנת תשפ"ה
גליון רב"א - שנה ו'

© כל הזכויות שמורות

להשיג הגליון על אימגיל

נא לשלוח בקשה אל

m@torasesh.com

להארות והערות נא לקרוא

347.291.1133

פאקס: 845-407-8916

מי שיש לו איזה חידושי תורה או
כתבים או טעיפס
מב"ק מרן רביה"ק ז"ע שלא יצאו
עדיין לאור נא לפנות להמערבת,
ותשוחח"ל

סדר לימוד 'עמוד היומי'
שבועת

מסכת עירובין	
יום א'	כג.
יום ב'	כג.
יום ג'	כד.
יום ד'	כד:
יום ה'	כה.
שב"ק	חזרה

מערכת קול קרעטשניף סיגעט

מזענעשה ונשמע
בחצרות קדישנו ובצל הקודש:
דברות קודש, מודעות, זמנים, חדשות,
ושמוחות אנ"ש

ארה"ק 799-12-26-077
חוץ לארץ 3063-585-646

אמרות אש

דא"ח מאת כ"ק
מרן רבינו
הקדוה"ט ז"ע

ואני נתתי לך שכם אחד על אחיך אשר לקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשתי (בראשית מ, כב). והנה המקום שכם היה מקום מוכן לפורעניות כדאיתא בגמ' (סנהדרין קב:). בשכם עינו את דינה, בשכם מכרו אחיו את יוסף, בשכם נחלקה מלכות בית דוד, ואפשר לומר דזכותו של הצדיק יסוד עולם יותר משאר צדיקים שממשיכים ישועות ורפואות לישראל ופועלים להמתקת הדינין וכו', אבל הצדיק יסוד עולם כוחו גדול יותר שבכוחו להפוך את הצרה בעצמה לישועה, להפוך מצר"ה לרצ"ה מפש"ע לשפ"ע (קדושת לוי פ' יתרו ד"ה והנה כבר ביארנו - פ' בלק ד"ה הנה ברך. עטרת ישועה פ' שלח ד"ה א"י שלח), וזה שאמר ליוסף, בחי צדיק יסוד עולם, 'ואני נתתי לך שכם אחד על אחיך', שזהו כוחו וחלקו יותר גדול מכוחם של שאר הצדיקים, להפוך הפורעניות לטובה, 'אשר לקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשתי' להוציא בלעם מפייהם של הס"א ולהפוך הכל לטובה.

איברך את יוסף ויאמר האלקים אשר התהלכו אבותי לפניו וכו' האלקים הרועה אותי וגו', (בראשית מ, טו), ויש לדייק בלשון הכתוב, דתחילה כשדיבר על אבותיו אמר האלוקים אשר 'התהלכו אבותי לפניו' וגו', וכאשר דיבר על עצמו אמר האלוקים 'הרועה אותי וגו', וי"ל דמלמד על מדת ענותנותו של יעקב אבינו ע"ה, והוא ע"ד דכתיב אצל אברהם התהלך לפני והיה תמים (שם י, א), וכפי שמדייק רש"י הק' בפ' נח (בראשית ו, ט) ובאברהם הוא אומר התהלך לפני אשר התהלכתי לפניו נח היה צריך סעד לתומכו, אבל אברהם היה מתחזק ומהלך בצדקו מאליו, עכ"ל רש"י. וכן כאן כתיב אשר התהלכו אבותי לפניו, ועפ"ז ברכם מקודם שיזכו למדריגת אבותיו, שהיא המדריגה הגדולה שיהיו הולכים ומתחזקים בצדקתם מאליהם, אולי יזכו גם לזה, או לכה"פ שיזכו למדריגה היותר קטנה כמוני 'האלקים הרועה אותי מעודי עד היום הזה'.

המצוות ומעש"ט.

וירמוז בכתוב "יהודה אתה" זה הסימן שיהודי אתה, "יודך אחיך" וגו', אם משבחים אותך עבור שעוסק במצות ומעש"ט, ועושה טוב בין אדם לחברו, אז "ידך בעורף אויבך", אפשר להיות לו קנאי.

נפתלי אילה שלוחה הנותן אמרי שפר (בראשית מט, כא). נפתלי מלשון דביקות, כי נפתלתי עם אחותי (בראשית ל, ח), ע"י דביקות זוכים הנותן אמרי שפר לחידושי תורה נאים וטובים.

בן פורת יוסף וגו' (בראשית מט, כב). והנה אמרו חכז"ל (סוכה מט:): שירא חטא הוא בעל חן, ואפשר לומר הטעם כיון שאינו לוקח החן שלעומת הקדושה ליפות עצמו להתראות וכדומה זוכה לשורש החן שהוא מצד הקדושה.

ויקרא יעקב לבניו ויאמר האספו ואגידה לכם וגו' (בראשית מט, א). ואפשר לומר שזה דרכם של הצדיקים שבכל עת רצון עיקר רצונם ותפילתם לעורר ענין הגאולה שלימה, וכיוון שראה יעקב אבינו ע"ה שהוא עת רצון ותפילתו

וברכתו שגורה בפיו, לכן רצה להזכיר ולעורר קץ הגאולה.

יהודה אתה יודך אחיך ידך בעורף אויבך וגו', (בראשית מט, ח). עפ"י דאיתא בגמ' (עיין שבת קנו). דמי שהוא במזל מאדים יהיה שופך דמים, והוסיף רב אשי שם שיכול להיות גם שוחט ומוהל, ואיתא אשר סימנא טבא אם השוחט הוא בעל גמ"ח זה סימן טוב שאינו ממזל מאדים, ואינו עושה רק לקיים מצוותיו ית"ש ולא משום מדת אכזריות הטבועה בו מצד מזלו, וכן הדבר הזה באיש שהוא קנאי הסימן לדעת שאינו ממרת אכזריות, אם מצד אחד רודף אחר

שיחוק"ק מלוה מלכה פרשת ויחי תשנ"ט לפ"ק

עמו כמה פעמים, וראו אצלו גודל חשקו בתורה, והיה מדקדק הרבה בהבנת הפשט.

וכמו כן כמעט שלא היה אצלו מושג של חסרון ממון, והוא היה בעל צדקה גדול, שהיה מחלק מתן בסתר בשיעור גדול.

כשהיה בא לזקה"ק לשבות שבת, לאחר עריכת השולחן היה מתיישב עם כמה בחורים וממשיך לומר זמירות שב"ק, בהתלהבות גדולה. ופעם היה על שבת אחת בסיגעט כשזקה"ק לא היה בביתו, וירד הוא לפני התיבה, והאריך בוברך דוד קרוב למחצית השעה, מלבד מה שהאריך בנשמת, הוא היה יושב בנשמת עם הטאביק פושקאלע והיה מתפלל בדבקות עצומה, והוא היה אז היחיד מבין צאצאי זקה"ק שנהג בהנהגה זו, והתפלל אז בקולות גדולים.

באותה שבת היה גם אבי הק' בסיגעט, והיה זה בפרשת יתרו, שבשבת בשלח היה העליה לתורה של הרה"ק

סעודה זו היא גם סעודת הילולא של כ"ק מו"ח הרה"ק ר' חיים מרדכי מנדבורנא זצוק"ל נ"ע (יומ"ד ט"ו טבת), הוא היה אומר על מאמר ר' עקיבא לפני מי אתם מטהרין ומי מטהר אתכם (יומא פ"ח, מ"ט), מ"י בגימטריא חמישים, וזה מרמז לימי הספירה, שעד ליום החמישים, אתם מטהרים, שהוא העבודה של בני ישראל, ומ"י, היום החמישים, מטהר אתכם, שהיום החמישים טהר יומא וטהר גברא.

לחיים. יה"ר שנשמתו של מו"ח רבי חיים מרדכי בן רבי איתמר, תעלה מעלה מעלה, שיהיה למליץ יושר עלינו ועל כל ישראל.

זקה"ק אמר עליו שהיה ירא שמים, שבזכותו נזכה כולנו לבא לידי יראת שמים מתוך הרחבה ונחת, לחיים.

מו"ח זכה לתורה וגדולה, שזכה לסיים הש"ס כמה פעמים, ולראשונה סיים הש"ס קודם נישואיו, כשעדיין לא מלאו לו ח"י שנים, והיה לו חיות גדולה בלימוד התורה, וזכורני כשהיה בא לבית זקה"ק, והייתי לומד

של הרבי ר' מרדכי'לע, חזר הרה"ק ושאלו, ומהו פרנסתכם, וענה, שהוא הבעל קורא בבית המדרש דשם, שאלו עוד, שמא הגיע מר עבור מעות, וענה אבי שאינו צריך למעות, ושאלו, אם כן לשם מה הגיע לכאן, וענה כיון שכבר נמצא בגליל הוא מבקש להכיר את צדיקי אונגארין, נענה הרה"ק ואמר, אה, בשביל זה לא כדאי להוציא הוצאות, א מדרש פליאה, ועלה למקומו לתפילה.

ובפרשת יתרו - שבת שבע ברכות, היה אבי הק' בסיגעט, וקרא בתורה בפרשת יתרו, וכאשר קרא הפסוק (שמות כ, יז) 'ובעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו', - הנה זקה"ק לא היה קורא הפסוקים הללו עם הטעמים, אלא עם הנוסח, אבל אבי הק' היה קורא עם הטעמים, במתיקות גדולה, והיה בקי גדול בטעמים, וקרא פסוק זה בפחד גדול, על אף שבדרך כלל היה מסתיר עצמו.

באותו שבת היה סדר התפילות כך, אבי הק' התפלל לפני התיבה תפילת מנחה בערב שבת וקבלת שבת, ומו"ח התפלל שחרית, ואבי הק' קרא בתורה, וערכו יחד את השולחן, אף שעיקר האנשים באו בשביל אבי הק', שהוא היה אורח מפולין.

ר' מרדכי'לע בנו של זקה"ק, ומו"ח כבר היה שם מהשבת עליה לתורה, והגיע לשם עם בניו, בנו הרה"צ ר' בערל היה אז בילדותו, וכן קדוש ר' אייזיק'ל הי"ד, ושרו אז בנעימות מיוחדת, ושמתח הנישואין היתה באונגארין, ונשארו אבי הק' ומו"ח בסיגעט, שלא היו יכולים לעבור הגבול (ההמשך להלן) .

והיה אז דבר פלא, אבי היה לבוש אז עם כובע עליון כנהוג בפולין, כובע גבוה, ובדרכו עבר בסאטמאר, וביקש לראות את הרה"ק מסאטמאר, אך לא רצה שידע הרה"ק מי הוא, ולכן כשהגיע התיישב בצד מעריב, והיה נראה כיהודי פשוט מפולין ששובש כובע גבוה, אבל כשנכנס הרה"ק לתפילה, לא ניגש להתפלל, אלא ניגש לצד מערב לאבי הק' ונתן לו שלום, ושאלו מהיכן הוא, והנה העיר בראדשין היתה נקראת בלשון פולין בראדשינע, וסבר שהרה"ק לא יבין מאיזה עיר הוא מדבר, שאת העיר בראדשין הכיר, שלפנים כיהן שם כרב העיר ר' פנחס הורוויץ, ולפניו כיהן שם בעל מחבר ספר דעת קדושים, וכאשר היה הדין תורה הידוע על רבנות העיר סיגעט, היה הוא אחד מהבוררים, ולכן אמר להרה"ק סאטמאר שהוא בא מבראדשינע, וחזר הרה"ק ושאלו, מאיזה גזע הוא, וענה, שהוא נכד של הרה"ק ר' יצחק מקאליש, זקנו

על ראש מנשה. ויאמר יוסף אל אביו לא כן אבי כי זה הבכר שים ימינך על ראשו. וימאן אביו ויאמר ידעתי בני ידעתי גם הוא יהיה לעם וגם הוא יגדל ואולם אחיו הקטן יגדל ממנו וזרעו יהיה מלא הגוים".

וביאר שיעקב אבינו היה לו הסדר להעמיד הדורות שהעמיד י"ב שבטי י"ה, ויוסף הצדיק היה לו הדרך, שעל האדם לזכך עצמו שיהיה צדיק יסוד עולם, והנה מנש"ה אותיות נשמ"ה, יוסף הצדיק היה סבור שעיקר העבודה צריך להיות הנשמה, שיוכך האדם עצמו להיות צדיק יסוד עולם, ויעקב אבינו היה סבור, שהעיקר הוא להעמיד דור.

וזה אמר יעקב אבינו, 'ידעתי בני ידעתי', גם הוא יהיה לעם וגם הוא יגדל, שעל האדם מוטל לזכך את עצמו, 'ואולם אחיו הקטן יגדל ממנו', כי כאשר מקימים דור, יש עשרה עובדי ה', שע"י שיעמדו בניו אצלו, ישארו אחוזים בקדושה כל ימי חייהם, וזהו 'וישם את אפרים לפני מנשה', שבתחילה יש להעמיד הדורות.

ונספר בזה מעשה פלא שהיה אצל זקה"ק, בשנים קודם אושוויץ, היו אלפים מבני ישראל שהיו לומדים בתלמודי תורה, אבל היו גם הרבה מבני ישראל שהיו לומדים בבתי ספר של המדינה באונגאריין, ואז היה גזירה שבני ישראל הלכו בתי ספר

בדרך כלל לא היה אבי הק' מאריך בעריכת השולחן, ורק במלוה מלכה היה מאריך, וכאשר היה שובת השבתות בדעליטין היה מאריך במלוה מלכה שעות ארוכות, והבאים להשתתף בסעודות היו מביאים עמיהם את הטלית ותפילין, ומיד בסיום המלוה מלכה היו הולכים להתפלל שחרית.

בעת מלוה מלכה היה אבי הק' מאריך בניגוני גאולה, והיו שר הניגונים ועיניו זולגות דמעות שלישי. וכשהיה שר קול ברמה נשמע וגו' היה שר הניגון של ר' יוס'ע רוזנבלאט, והיה בוכה בדמעות שלישי באופן נורא. ולפעמים היה מנגן הניגון של "הבן יקיר לי אפרים" בהתעוררות גדולה.

הנה זקני הק' הקפיד שכל אחד מהאבות יחזיק את בניו אצלו בשב"ק בעת התפילה ובעת קריאת התורה, ואמר, שהאב שמכסה פניו בטליתו בתפילתו בשבת, ונותן לבניו לרוץ בבית המדרש, גם תפילתו אינו ראוי מאומה.

וביאר שזה היה הויכוח בין יעקב ויוסף כמו שכתוב (בראשית מח, יז-יט) "וירא יוסף כי ישית אביו יד ימינו על ראש אפרים וירע בעיניו ויתמך יד אביו להסיר אתה מעל ראש אפרים

אפשר להבין ענין זה, שבעת ביאת המשיח שוב לא יהיה השתוקקות זו, אבל יש לומר באופן אחר שנראה למשיח צדקינו באופן כיצד קוינו וצפינו לגאולה, ויהיה חשיבות גדולה לענינים אלו.

מו"ח היה חסיד גדול של זקה"ק, על אף גדלותו של אביו הרה"ק ר' איתמר מנדבורנא. ובאמת שמי שהיה אצל זקה"ק, לא היה זה דבר קל שלא להתקרב אליו.

זקה"ק היה בקי גדול בכל התורה הן בש"ס והן בהלכה והן בספרי חסידות, שהיה בעל מח גדול, והיה לו בהירות גדולה בכל ענין שלמד, ועוד היה מזהיר שלא ירמו עצמם, והיה עובד ה' גדול שלא כדרך הטבע, שהיה צדיק בדורינו שהיה מתפלל שחרית בכל שב"ק במשך ארבע שעות, ובכל שב"ק בשעת נשמת היו כל בגדיו רטובים, וכמו כן היכן ראינו עבודה זו של קריאת המגילה והדלקת נר חנוכה, ומלבד זאת היתה דלתו פתוחה לכל אחד מישראל, והיה פועל ישועות בכל הארץ עד שגם הרופאים ידעו שכאשר כלו כל הקיצין היו אומרים שנשאר עצה אחת, ללכת לקרעטשניפער רבי, והיה פונה לכל אחד בסבר פנים יפות מתוך אהבת

גם בשבת, ובשבת הראשונה כשהלה הגזירה, כשהלך זקה"ק למקוה וראה איך שיושבים בני ישראל בבית הספר בגילוי הראש, חזר לביתו ולא היה יכול ללכת להתפלל, ועמד אצל החלון ובכה באמרו, מה יגדל מדור זה... שכל הקדושה שמקבל הבן כל ימי חייו הוא על ידי שמיעת קריאת התורה בשב"ק, קדושה זו עומדת להם כל ימי חייהם, ובשעה זו הם יושבים בבית הספר בגילוי הראש, כך עמד וטען כלפי שמיא. והיה מעורר הרבה על הגאולה.

עוד הרבה גזירות היו אז קודם אושוויץ, ואחד מהגזירות היה גזירת השחיטה, ועוד הרבה גזירות היו שם.

הרה"ק מצאנו זי"ע אמר שכל הבית מקדש שלמעלה עומד מוכן, וחסר רק הפרוכת, נענה אחד ואמר, אם כן יוכל רבינו להשלים הפרוכת, ונענה ואמר, ומנין לך שלא עשינו הפרוכת, אכן עשינו הפרוכת, אבל הגיע רשע אחד בארצות המערב וחטא ועי"ז נחרב הפרוכת.

והנה היו צדיקים שאמרו הלשון שבשעת הגאולה עוד ישתוקקו לגלות, והוא דבר פלא שקשה להבינו, אכן כשרואים גדול ההשתוקקות בשעה שמנגנים ניגוני געגועים לגאולה

בסיגעט, ובניו נפלו למקומות הללו, וכמעט שלא נשארו בדת ישראל, ואחד מהבנים מאותה משפחה נלקח לצבא, ובשמחת תורה הגיע בשעה מאוחרת וביקש לעלות לתורה, והיה זה מרחק גדול, ובמשך כמה שולחנות היה זקה"ק מרבה לתאר כיצד הגיע הבחור יגע מריצתו, ושאל מתוך ריצתו אה... אה... האם עדיין יכול לעלות לתורה, והיה אומר כלפי שמיא, והוא כבר מהגרועים שלך... ואעפ"כ הגיע בשמחת תורה, והמליץ טובה על כל נפש מישראל באופן נפלא.

ישראל עצומה, שלא היה אצלו חילוק בין עני לעשיר, בין חכם לטיפש, בין אנשי שלומו לשאר אנשים, שהיה אומר כסדר, ס'איז דאך א איד, ס'איז דאך א איד, ומי ששמע מזקה"ק ענין זה, השיג מהו אדם מישראל. והיה מלמד זכות על כל אחד מישראל.

וכמו כן היה אומר לפעמים בענינים שונים: די תורה, וכששמעו ענין זה מתוך פחד ומורא, השיגו תורה מהו.

בשנותיו האחרונות כשנתפשטה תנועת הקומוניסטין ועי"ז סרו הרבה מבני ישראל מן הדרך, והכרתי אחד שבנו היה איש פשוט, סנדלר

רא"ח רעוא דרעוין פרשת ויחי תשפ"ב לפ"ק

ה' על כסא רחמים, ויהפך ויבטל כל המקטרגים והמסיתים על בני ישראל, העושים 'מחיצה של ברזל' בינינו לבין אבינו שבשמים.

עבודת האבות הק' בקרובת היסוד

בפרשתן (בראשית מז, כח) 'ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה'. כבר עמדו בספה"ק לבאר ענין 'שבע עשרה שנה' שהיה יעקב בארץ מצרים, כי הנה 'שבע עשרה' הוא כמנין 'טו"ב', שהוא ההיפך מ'רע', - כי 'טוב ורע' הם דבר והיפוכו. אשר בזה עמל יעקב אבינו לשבר את מידת ה'רע' דהיינו ה'פגם' במידת ה'יסוד', כדמצינו על ער ואונן שנאמר עליהם 'רע בעיני ה'' (בראשית לח, ז), וכידוע היה חטאם במידת היסוד. וזה היה עבודת יעקב אבינו באותם 'שבע עשרה שנה' - לשבר אלו הקליפות ולהכין הדרך לצאצאיו אחריו.

וכן מצינו באברהם אבינו שכשהיה בארץ מצרים, הכין את ארץ מצרים

הזמן גרמא להתעוררות תשובה בראשית דברינו נעורר זכות אבות, שתבוא לפנינו זכות אמו"ר זיע"א, ולמעלה בקודש אבוה"ק זיע"א, עד אבותינו הק' אברהם יצחק ויעקב, ויביא ה' לפנינו דיבורים נכונים לעורר לבבות ישראל לאבינו שבשמים, אשר הזמן גרמא - ימי השוכבי"ם המשמשים ובאים, שהם 'עת רצון' לעורר ב'אתערותא דלתתא' - 'אתערותא דלעילא'.

כן עתה הוא זמן מוכשר לעורר את הגאולה השלימה, כי בשבתות אלו 'הקריאה מעוררת את הזמן' - שבהם נזכרים ונעשים עניני גאולת מצרים, ויש בזה כח לעורר 'עת פקידה', אשר כאז - שהוציא הקב"ה את בני ישראל ממצרים ביד חזקה, כן יהיה אף בימינו אלה שיוציא השי"ת אותנו מגלותינו.

וכדאיתא בספה"ק שבשבתות אלו נעשה 'רעש' בשמי מעל, כן יעזרינו השי"ת שבזכות התשובה שעושים בני ישראל בשבועות אלו, שיתעוררו רחמים וחסדים גדולים עלינו, וישב

להקב"ה, אשר בכך יהיה אדם חלק מכלל ישראל, ואם פוגם האדם בכך, הרי הוא פוגם בקשר שבינו לבין הקב"ה. וכמו שהרחיבו חכמינו ז"ל בשגב מעלת הנשמר במידה זו, כדמצינו שעל כן נקרא 'רבינו הקדוש' על שם שלעולם לא הניח ידו למטה מטבורו.

ע"י הרביקות בתורה באמת זוכים לתשובה

ובזה כאשר באים ימי תשובה - ימי השובבי"ם, נפתח השער לבוא בשערי תשובה, ואף אם פגם האדם בשוגג או במזיד או באונס, יכול הוא לשוב אל השי"ת באמת. ולכדי תשובה יכול האדם לזכות ע"י כח התורה, שהיא 'מגנא ומצלא' (סוטה כא.), אשר כל התורה כולה שמותיו של הקב"ה, ויש בה כח להשיב נפש ישראל לאבינו שבשמים.

אך זאת למודעי דסגולה זו תלויה בהאופן שבו עוסק האדם בתורה הק', כי רק אם לומד האדם התורה הק' לשמה ללא פניות, אז הוא זוכה לסגולה הטמונה בה לזכות לתשובה וטהרה ואמונת צדיקים. כדהרחיב אאמור"ר זיע"א דהרבה פעמים יש 'לומדים' גדולים הלומדים תורה בכל היום, אך עכ"ז כאשר בא דבר נסיון לידם, אין בהם הכח להתגבר על זה, והם נכשלים, כי זהו מחמת שכל לימודם היה שלא לשמה, לשם

שיהיה נקל יותר לבני ישראל להיות שם בעת גלותם, כי הלא מוכרחים היו בני ישראל להיות בגלות במצרים, כי כן אמר השי"ת לאברהם אבינו (בראשית טו, יג) 'כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה', וכדאיתא בגמ' (שבת פט:) ראווי היה יעקב לירד למצרים בשלשלאות של ברזל, אלא שמפני זכותו וזכות יוסף סבב ה' שירד בכבוד גדול למצרים. ועל כן הכין אברהם רפואה למכה בהקדימו להיות במצרים, והיו הוא ושרה מתגברים על כח הקליפה, אשר שרה אמנו נשמרה מכל משמר אף מכדי נגיעה באבימלך, ובה הכינו את הדרך לצאצאיהם אתריהם בשהותם במצרים.

וכן אחריו עמד יוסף הצדיק ועמד בנסיון אשת פוטיפר, והיה מלך על איבריו, אשר עי"ז זכה להיות שליט על כל ארץ מצרים. ובה יש לימוד לבני ישראל עד סוף על הדורות, דע"י שאדם מקדש את עצמו, זוכה להצלחה מרובה בפרנסתו ובכל עניניו.

ואמנם לא בניקל בא הדבר, כי הנסיונות מתגברים מבית ומבחוץ, אך על זה עבודתינו לדבוק במדתו של יוסף הצדיק, וישמור האדם על עיניו וידיו וכל איבריו, וינטור את הברית קודש ששם השי"ת בבשרינו, להיות בזה תלוי הברית בין ישראל

דורינו – דור יתום

הנה בשנים קדמוניות בדור הקודם, בשבתות אלו בימי השובבי"ם, עמדו הצדיקים הק' ועוררו בדברי אלקים חיים לבבות ישראל, וזוה כיבסו נשמות ישראל ככבס בגד, ובתוכם אאמו"ר זיע"א והרה"ק מ'סאטמאר זיע"א שבדברותיהם הק' עוררו נשמות ישראל, אשר בעת שהיה אאמו"ר זיע"א פותח פיו בדברות קודש בשבתות אלו, היה עיני השומעים זולגות נהרי דמעות של התעוררות ותשובה, אך עתה בעונותינו חסרנו כל אלה, ואין לנו צדיק וגואל שיוציא את בני ישראל מהדייטא התחתונה, ונותרנו כספינה בלא מלח על הים.

מתאמריה משמיה דהרה"ק מ'רוזין זיע"א על מה שכתוב (בראשית מט, א) 'האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים', 'יקרא' לשון 'קרירות', כי באחרית הימים בעיקבתא דמשיחא יבוא עת שיהיה 'קרירות' בעיני רוחניות, ויהיה קשה עד מאוד להאחזו באמונה, אך העצה לזה היא - 'האספו' - להתאסף יחדיו אחים ורעים אם בלילי שבתות

כל מיני פניות כדי להתכבד בעיני הבריות וכדו', וממילא אין בלימוד התורה שלהם, כח להשיב את נפשם מלהסחף ברע, ובגין זה הרי הם מתגוללים בחטאיהם ובעוניהם.

וזהו מה שאומר הכתוב (משלי ד, ב) 'כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזבו', דלכאורה אינו מובן, דהלא התורה הק' - שלנו היא אשר קבלנו מהקב"ה במעמד הר סיני, ובמה אנו עוזבים אותה, אך לפי כל הנזכר יתבאר שבכך מבקש השי"ת שלא נעזוב את דרך לימוד התורה האמיתית, ובל נפנה לעסוק בה לשם יוהרא וכדו'.

וזהו מה שהזכרנו על הכתוב 'ויחי יעקב שבע עשרה שנה' - ד'שבע עשרה' עולה כמנין 'טו"ב', כי ע"י הטוב משברים כח הרע - כי הם דבר והיפוכו, ד'טו"ב' מרמו לתורה הק', כי 'אין טוב אלא תורה', כי ע"י הדביקות בתורה הק' ובאופן הרצוי והנכון, זוכים להנצל מהנסיונות ולתשובה באמת.

א. בתוך הדברים אמר רבינו שליט"א: לא חלמו מעולם אז ס'וועט קומען א צייט, און מ'וועט מער נישט זוכה זיין צו הערן קיין תורה פון רבי'ן ז"ל, און נישט פון סאטמאר רב ז"ל. 'אוי לנו כי חטאנו' - אזעלכע לעכטיגע שבתים, אזעלכע געהויבענע זמנים. מ'ליגט ליידער אזוי אין די בלאטע בתהום רבה, אינו האמיר נישט ווער סזאל אינו ארויסנעמען פון די בלאטע און פון די טריפה'נע זמנים. אין לנו אלא דברי בן עמרם, נאר זיך צו דערמאנען ווי אזוי ס'האט אויסגעזעהן ביים הייליגן רבי'ן ז"ל, א שבת ויחי, א שבת שמות - אידישע קינדער האבן געלאזט טייכן טרערען בשעת מהאט געהערט די דא"ח, מ'האט ליידער דאס אלעס אוועקגענומען פון אינו, אוועקגעריסן, מ'לאזט אינו שווימען אויפן וואסער אן א מנהגי.

אחד מהבנים. בבוא היום המיועד יצאו בני המלך לדרכם, כשיחד עם נוטלים הם ארגונים מלאים כל טוב וביניהם אבנים טובות מרגליות, על מנת לבנות בהם את הארמון המפואר.

לאחר נסיעה ארוכה באו למחוז חפצם, אך מה עגמה נפשם בראות את תושבי המקום אנשים ירודים ופחותים, ומתנגדים הם בכל תוקף לקבל מרות המלך, ולא זו בלבד, שכאשר שמעו האנשים הללו את מטרת בוא בני המלך, חרה להם מאוד הדבר כי לא רצו שיבנה במקומם ארמון למלך, על כן באו בחשאי ולקחו מעמם את ה'טבלא' שהכין להם המלך, ובכך קיווי שע"י מניעת הטבלא, לא יהיה באפשרות בני המלך לבנות שם ארמון לאביהם.

כאשר ראו בני המלך כי אין יכולת בידם להתחיל בבניית הארמון בשל חסרון ה'טבלא', החלו מתחברים אל האנשים הפחותים, ולמדו ממעשיהם המגונים לשתות לשכרה, וכך היו כל הימים מתגוללים ביינם, אך באחד הימים התפקח אחד מהם מיינו, והחל לקלוט את מצבם הפחות, ואת אשר שכחו לגמרי את מעמדם הנכבד, והם מתגוללים כאחד הריקים, כשכמובן אין נעשה דבר מבניית הארמון. מיד שלח לאביו המלך מכתב: 'אבינו המלך, הבט נא וראה את מצבינו השפל, כי מתגוללים אנו בין פחותים

או בסעודה שלישית אם בכל עת מצוא. ואם דברים אלו נאמרו בדורו של הרה"ק מ'רוזין, אנן - בדורינו השפל - מה נענה אבתרייה, אשר נגע ה'קרירות' פשה במחנינו בכל ענין בעבודת ה' ובקדושה וטהרה.

משל לבני מלכים שנפלו מדרגתם

משל למלך שישב בארמון מפואר מאוד, ובניו שתולים סביביו בנחת, וביום מן הימים הגיע שמועה לאזניו על אחד מהמקומות שבממלכתו, שהוא עזוב ונטוש, ונתעורר בו רצון עז לסדר את המקום ולבנות שם 'פלטרין של מלך', על מנת שיהיה יכול לבוא הנה מפעם לפעם לנוח מעמלו. כינס את כל בניו ושריו על מנת לטכס עצה כיצד להוציא את הדבר הזה מהכח אל הפועל, והיו המומחים משרטטים במשך כמה חודשים את אופן בניית הבית וסידור החדרים, במקום פלוני יהיה ההיכל, ובמקום זה יהיה המטבח, כך כל החדרים באופן מסודר - על מנת שיהיה לנחת רוח המלך בשהותו שם.

אחר כל הדברים הללו פנה המלך לבניו, והטיל על כל אחד מהם תפקיד מיוחד הנחוץ לבניית הארמון, כדי שעל ידי מעשה כולם יבנה הארמון כדבעי, ואף סידר להם 'טבלא' מסודרת שבו רשום כל סדר בניית הארמון, ואת התפקיד המוטל על כל

מתוך האש

ונמשך אחר תאוות לבו, הוא בגלל ה'שכחה' - אשר שוכח האדם את מטרת ירידתו לזה העולם.

התגברות צרות ישראל

עומדים אנו בימים אשר החושך יכסה ארץ, וצרות ישראל מתרבים מבית ומחוץ, במחלות שונות ומשונות ה' ישמרנו ויצילנו, ואיש אינו יודע מה יולד יום, ובזה מוטל על כל אחד ואחד בישראל לעיין ולפשפש בשל מי בא הקצף הזה, כדאיתא בספה"ק שכאשר מרחפת גזירה מעל עם ישראל, מתבונן השי"ת אולי יהיה צדיק בדור הזה, שזכותו יגן למנוע אותה הגזירה. וכן על פי מה שהיה מרגלא בפומיה דאמו"ר זיע"א בשם הזוהר הק', דאף אם 'כנישתא חדא' חוזרים בתשובה שלימה, אפשר לבטל כל הגזירות, ולהביא את הגאולה השלימה.

ועוד זאת מתרבה במחנינו נגע ה'כפירה', בכל מיני מחשבות מינות ואפיקורסות, ה' ישמרנו ויצילנו, ואיש אינו יודע לאן יתדרדר המצב הנורא הזה, כמו שאמר מרנא החוזה מלובלין זיע"א דאף אם ישמע מהשי"ת בעצמו עליו שהוא 'צדיק', יאמין לזה רק באותו הזמן, כי אי אפשר לדעת מה יהיה בזמן שלאחר מי כן, אם עדיין ישאר הוא צדיק מחמת הרוחות הזרות הנושבות, המתגברות בכל יום ויום.

וריקים, אנא הצילנו נא מהם'. ואכן כאשר שמע המלך את כל אשר נעשה, מיד שלח את חייליו על מנת להוציא את בניו מהמקום ההוא.

והנמשל מובן מאליו, כי לפנים היו נשמות ישראל שתולים בהיכלא דמלכא, ונהנים מזיו השכינה, אך כיון שנתאוה השי"ת להיות לו דירה בתחתונים, ויקבלו ישראל את התורה הק', ויבנו בתי כנסיות ובתי מדרשות בבחינת 'ועשו לי מקדש' - ושכנתי בתוכם', שיהיה לו מקום להשראת השכינה, ולא זו בלבד, אלא כי כל בית בישראל יהיה בו משכן לשכינה, על כן שלח את אותם נשמות יקרות לזה העולם השפל, על מנת שיאירו את העולם בעבודתם, כשהוא שולח עמם 'טבלא' מסודרת שבו רשום כדת מה לעשות, הלא היא התורה הק', שע"י העסק בה יכול האדם לזכות להדבק אל השי"ת באמת, ולהתענג על ה' בשבת קודש ובעבודת התפילה.

אך כאשר נתנתקו ישראל מהתורה הק', ממילא נסחפו בחטאים ועונות מאוסים, ופגמו במידת היסוד, והיתה הנשמה הטהורה שנתן השי"ת בנו, מתגלגלת באשפתות, ובזה הוי כל פגם ופגם כפגם כביכול בשכינה, וכיריית חיצים אל השי"ת בכבודו ובעצמו. וכבר דרשו בספה"ק על מה שכתוב (במדבר טו, לט) 'ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם למען תזכרו', כי כל מה שהאדם נכשל

במצרים, והיה יכול לעשות כטוב בעיניו, ולשלוח שליחים להודיע לאביו, אך לא כך עשה יוסף, וזהו - מחמת שחשש יוסף שאם יתגלה לאביו כי עוד יוסף חי, יחקור וידרוש את כל הנעשה, עד שימצא כי יד בניו במעל, ויהיה זה להם לבזיון ועגמת נפש, ועל כן חס יוסף על כבוד אחיו, ולא גילה ליעקב אביו את קיומו.

ובזה ישמור מאוד על כבוד הבריות, כדאיתא בגמ' (ברכות יט:) 'גדול כבוד הבריות שדוחה לא תעשה שבתורה', וידבר איש אל רעהו בדרך כבוד, הן בתוך ביתו והן עם ידידיו, בדברי חיזוק ועידוד, ובכך יוטב אף לו בעצמו, כמאמר חסידים 'אז מ'טראכט גוט - ווערט גוט', ועמקות הדברים, דע"י שאדם חושב ומדבר עם זולתו בטוב, נעשה גם לו בעצמו טוב.

ובעת קשה זו, כאשר הצרות מתגברים מבית ומבחוץ, אין לנו אלא לשוב אל ה' בתשובה שלימה, וכמאמר חז"ל (יומא פו.) 'גדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד', ובוזה יעלה זכרונינו לפני השי"ת - רבוננו של עולם, הבט נא וראה את בניך אהוביך, היושבים במדינה שפלה זו, ומסובבים ברשעים שפלים ימ"ש המבקשים לעקור מאתנו את התורה ומצותיה המסורים לנו מדור דור, ואשר בכל הדורות נשמרו ישראל מכל משמר לקיימה, ועתה קמו אותם רשעים ומבקשים לעקור את הכל, כי אינן יכולים

ובזה נזעק קמיה דקוב"ה שהוא 'מצמיה ישועות' ו'בורא רפואות', כי 'לא המתים יהללו י-ה', 'כי לא יחפוץ במות המת' - אשר לא לשם מטרה זו ברא השי"ת את העולם, שיהיה מחלות ונפטרים רבים כל כך, אלא כי רצונו הפשוט היה להיטיב לבריותיו.

אין לנו לחשב אחר העתידות, כי אין אדם יודע מה ברצונו ית"ש לעשות, כי כוחו וגבורתו מלא עולם, ובבין רגע יכול הוא לשנות הסדרים, כדמצינו זה עתה בעת תחלת המגיפה שהיה הכל סגור ומסוגר, אשר איש לא חלם קודם שיגיע זמן שיהיה הכל סגור ומסוגר - אין יוצא ואין בא. רק המוטל עלינו הוא לחשב מה רוצה השי"ת מעמנו, כי אחת הוא דורש מאתנו - 'שובה אלי ואשובה אליכם'.

התחזקות בתשובה כרי להעביר רוע הגזירה

ובעמדינו לקראת הימים הקדושים הללו - ימי השובבי"ם, יש לנו לנצל את השעות היקרות מפז, לעשות בו את עבודת הימים הללו, בהתחזקות בלימוד התורה וניצול הזמן, שמירת העינים והמוח, נטירת הפה מלדבר ברע, כי על כל דיבור ודיבור צריך האדם לשמור שלא לדבר לריק, כדדרש אאמור"ר זיע"א גבי יוסף הצדיק שבכל השנים ששהה במצרים, לא שלח לגלות לאביו יעקב שעודנו חי, וזאת על אף שהיו המשנה למלך

(תהלים קיט, צח) 'מאויבי תחכמינו' - כי מאויבינו הנחלמים בעבודתינו - אנו מחכימים ולמדים עד כמה חשובה היא עבודתנו. ובוה 'עם ה' חזקו ונתחזקה', להנהיג בתינו על הדרך המסורה לנו מדור דור, ולחנך בנינו על טהרת הקודש, להעמיד להם מחנכים אשר ימלאו את נשמתם באהבת ה' ויראת שמים.

יעזור השי"ת שיהיו דברינו נשמעים, ויתחזקו בזה בני ישראל לעבודתו ית"ש, וכל התפילות יתקבלו לרחמים ולרצון, ובני ישראל הזקוקים להוושע בזיווגים הגונים - הבנים והבנות, יזכו לזיווגים הגונים בקרוב ממש, ובני ישראל הזקוקים להוושע בזש"ק, יוושעו בזכות 'עת רצון' זו - 'רעוא דרעוין', בורעא היא וקיימא, וימלא השי"ת בתי ישראל בפרנסה בשפע, ובנחת דקדושה, תורה וגדולה במקום אחד, ולהשיא הצאצאים בדרך כבוד, ולראותם מקימים בתים נאמנים בישראל בדורות ישרים ומבורכים, עדי נזכה בקרוב לקבל פני משיח צדקנו במהרה בימינו, בהתגלות כבוד שמים עלינו ועל כל עם ישראל, 'ותחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים', אמן.

לראות את בני ישראל הדבקים בתורה הק', ומחנכים בניהם לתורה וירא"ש, ומלבושים בדרך היהדות והצניעות.

ואכן - מפועלם של רשעים אלו, אנו למדים בשגב קדושת עבודתנו, כי לא לחנם הם נלחמים כל כך לעקור זאת מאתנו. וכדדרש אאמו"ר זיע"א על מה שנאמר ביעקב אבינו כאשר ראה שאחי יוסף מתקנאים בו, 'ואביו שמר את הדבר' (בראשית לו, יא), כי לכאורה מה מקום יש לאחיו לקנאות בו על דבר חלום בלבד, וכי יקנא אדם בחבירו על אשר חלם שמקבל הוא אוצר - והלא רק חלום הוא, אלא שבזה ראה יעקב שאם מקנאים אחי יוסף בו, סימן הוא שלא דבר ריק הוא, אלא כי חלום אמת הוא, ועל כן 'שמר את הדבר' - המתין וציפה לראות מתי יתקיים הדבר.

ויש לנו לקבל מכך חיווק גדול לעבודתנו, בראותנו את רשעים אלו שאינם מסוגלים לראות אותנו עובדים את השי"ת בדרך המסורה לנו מדור דור, ומחנכים צאצאינו על טהרת הקודש, כי זהו ראייה לדבר עד כמה יקר עבודתנו, ועל דרך שכתוב

נהרי אש

שיעור חורשיי
מכ"ק רבינו
הקדוה"ט זיע"א

אברהם אבינו ובכו שניהם על מצבם של בני ישראל קודם ביאת המשיח.

הנה אם היו מזהירים את בני ישראל והיו אומרים שקודם ביאת המשיח יהרגו ששה מליאן נפשות על קידוש ה', הגם שהכאב לא היה כואב פחות, אך הכל היה נראה אחרת, וכמו שאנו רואים שקודם החורבן נתנבאו ישעיהו הנביא וירמיהו הנביא ושאר הנביאים שאם לא ישמעו בקול השי"ת יבוא החורבן בית המקדש וילכו לגלות, וכאשר בא עליהם העונשים, ידעו בני ישראל שכל זאת בא להם על אשר לא שמעו בקול ה', ועכשיו מתקיים כל אשר הזהיר ביד עבדיו הנביאים, נבואה אחת לא נפלה לארץ, ואכן גם בשעת הרציחות והפרעות כאב הדבר באופן גורא, אך למעשה ידעו על מה הם נענשים, וכן היה אם היו יודעים בני ישראל כן קודם המלחמה, הרי שהיו יודעים כל המלחמה על מה נענשים.

ואמנם כבר הזהירו שיהיה תקופה שישארו רק אחד מעיר ושנים

ענין אחרית הימים

ה"האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים (בראשית מט, א), פירש הרמב"ן באחרית הימים הם ימות המשיח, כי יעקב ירמוז אליו בדבריו כמו שנאמר 'עד כי יבא שילה ולו יקהת עמים', ורבותינו אמרו, 'שביקש לגלות את הקץ ונסתלקה הימנו שכינה', כי לדברי הכל אחרית הימים ימות המשיח הם.

הרה"ק בעל המאור ושמש זי"ע שימש את הרבי ר' אלימלך, ובשעות הלילה ישב על יד חדרו ושמר שלא יפריעו להרה"ק בעבודת קדשו, וראה איך שהרה"ק יושב יחידי בחדרו, ועמד המאור ושמש והכניס לו כוס טיי, כשפתח את הדלת ראה איך שעל יד הרה"ק יושב עוד יהודי, ומרוב פחד שמט את הכוס מידיו, ויצא מאצל הרה"ק, וכאשר חזר ונכנס אמר לו הרבי ר' אלימלך, אוי לו לבן שאינו יכול להסתכל בפניו של אביו, היודע אתה מי היה האורח הוא היה אברהם אבינו. וישב הרבי ר' אלימלך עם

משיח צרות גדולות בגשמיות, וכנגד זה אמרו ייתי ולא איחמיניה מחמת גודל הצרות, אבל יתבאר גם באופן שהכונה של ייתי ולא איחמיניה הוא מחמת גודל הירידה שראו חז"ל בזמן קודם ביאת המשיח, שישארו נאמנים לה' ולתורתו רק אחד מעיר ושנים ממשפחה.

ואני ראיתי בעני עמי לאחר אושוויץ, שמתוך חמש מאות נערים שבאו עמי מבוכנוואלד, זכיתי להציל רק מאה ועשרים בחורים, לאחר כוחות מרובים שהשקיעו בהם חודשים ארוכים, ומבלעדי כוחות אלו לא היו נשארים ערליכע אידן אפילו עשרים מהם, והיו גודלים כולם כפורקי עול רח"ל, וכל אלו הבחורים היה מקורם טהור מבתים חסידיים ומבתים רבניים ושוחטים, ולדאבוני ראיתי הרבה שבאו מבתים כאלו ונהיו שקצים והלכו בלא פאות ובלא כסוי הראש ואכלו נבלות וטרפות ולא רצו לשמוע משמירת שבת ומשום ענין שביהדות, וכנגד עולם חרב זה אמרו ייתי ולא איחמיניה', כמו שביארו בספה"ק.

ומשום כן בכו כ"כ הבעש"ט והרבי ר' אלימלך, משום שראו איך שיראה הדור באחרית הימים קודם ביאת משיח צדקנו, כי גילו להם הדבר מן השמים.

ממשפחה, אך הרי אין מוגדר שם באיזה תקופה יהיה עונש זה, כי במשך כל שנות הגלות כבר עברו בני ישראל כמה וכמה מיני תקופות, וכבר היו תקופות בהם היו בני ישראל העשירים הגדולים ביותר על העולם.

ולדוגמא נביא מה שהיה בעיר בראדשין, שם היו באים גויי הכפרים מסביב לעבוד אצל יהודי אחד לחטוב עצים, שהיה שם בולי עצים והם היו בוקעים העצים לחתיכות, וזה היה עבודה קשה, ופעם אחת אמר גוי אחד, הנה בני ישראל נמצאים אצלינו בגלות, ולבסוף אנו באים לעבוד אצלם את כל העבודות הגסות והפשוטות, והתנחם בנחמת שוטים שלאחר שיבא משיח צדקנו ויהיו האומות בגלות אצל בני ישראל יבואו אז בני ישראל לחטוב עצים אצלם.

כי בכל המקומות הצליחו בני ישראל להתעלות אף בגשמיות, שבסיגעט ובראדשין ובנדבורנא ובכל שאר העיירות היו בתי המסחר הגדולים שייכים לבני ישראל, והיה מאות בתי מסחר של בני ישראל, וע"י כן התסיס הצורך ימ"ש את אומות העולם, כשהראה להם פרט זה, איך שכל המסחר מתנהל ע"י בני ישראל.

והנה בגמ' (סנהדרין צח:) אמרו שכמה וכמה מהאמוראים אמרו ייתי ולא איחמיניה, ובפשטות הכונה שאמרו שקודם ביאת המשיח יהיה התבלי

באופן שנדמה שבעבור זה יבא חלילה חרון אף נורא זה כמו שהיה בעולם.

והנה יש שטענו שאכן החרון אף הנורא שהיה בעולם בא לפי שהרבו בני ישראל רח"ל לחטוא, וכמו שכתב הרה"ק ר' שימעלע זעליחובער המשגיח דיח"ל כעשרים שנה קודם המלחמה, שאם ימשיכו בני ישראל להיות שקועים בעונם יבוא רח"ל גזירת כליה.

והנה אם נאמר שאכן הצרות היו רק משום שבני ישראל לא שמעו בקול השי"ת, הלא רואים אנו שלאחר המלחמה נבנה העולם היהודי מחדש, הרבה יותר יפה ממה שהיה, שישנם מאות רבות של ישיבות קדושות, מה שלא היה קודם המלחמה, שקודם המלחמה לא היה עשירית ישיבות ממה שיש היום, ובנוסף לכך, יש היום אלפי אלפי אברכים היושבים באהלה של תורה, ולעומת זה קודם המלחמה, איני יודע אם בסיגעט היו שלושים יהודים הטרודים בעול הפרנסה שפתחו גמרא בביתם, ובפעם הראשונה שראיתי בעלי בתים העוסקים בתורה היה בעיר קאשוי, שפעם אחת ביקרתי בקאשוי ונכנסתי לבית המדרש אחד, וראיתי שם כשלושים ארבעים יהודים בעלי בתים עוסקים בגפ"ת, והיום ב"ה כל היכן שרואים ולאן שרק פונים רואים אלפי יהודים עוסקים בתורה, וכבר בשעות לפנות בוקר מתמלאים

אבל בני ישראל יכולים לשוב בתשובה, על הדרך שאיתא שהגם שאיתא שמישיח בן יוסף יהרג, אעפ"כ כתב באור החיים הק' שע"י תפילות אפשר לפעול שישאר בחיים, וכמו"כ אפשר לפעול שבני ישראל ישובו בתשובה שלימה.

ואפשר שלכן נסתלק מיעקב אבינו השכינה על אשר ביקש לגלות הקץ, משום שביקש לגלותה איך יראה קודם ביאת המשיח, כי אם רצה לגלות רק איך יראה ימות המשיח לאחר ביאתו, לא היה נסתלק מעמו שכינה לכן, כי למה זה ימנעו מבני ישראל הידיעה איך יראה ימות המשיח, אע"כ כמו שביארנו, שביקש לגלות את הקץ, איך יראה הקץ, ויה"ר שיהיה סוף וקץ לכל צרותינו.

דיבורים מעין אלו מה שאמרנו כאן, יש זמנים שצריכים לדבר דיבורים מעין אלו לעורר רחמים על כלל ישראל, שהשי"ת ירחם על שארית ישראל, ולעורר את בני ישראל לתשובה, ע"י מה ששומעים על החרון אף הנורא שהיה בכלל ישראל, ולעומת זה ישנם זמנים שצריכים לחזק את בני ישראל.

והנה הגם שדבר זה מובן מאליו שגזירת אושוויץ לא באה על אכילת קרעפלאך כמו שהנני אומר תמיד, וכמובן שהיה אז כמה וכמה עונות רח"ל, אך אעפ"כ לא היה העונות

גאולה ע"י האחרות

האספו וגו'. הנה חז"ל (יומא ט:) אמרו שאחד מהסיבות שהביאו לגלות רח"ל היה הענין של שנאת חנם. וא"כ כדי להביא את הגאולה יש לתקן את הענין, שיהיו בני ישראל באחדות, וענין האחדות אין הכונה לתקן שבמקום שרואים מחלוקת ילך האדם לתקנו, אחדות הכונה כל אחד עם היהודי שעומד על ידו, כי אם אין האדם יכול לתקן את העולם, אין זה מורה שלא יתקן את עצמו, ולכן צריך האדם בתחילה לתקן את עצמו, מה שאין האדם יכול להביא את כל העולם לידי אחדות אין הכונה שא"כ יתיאש האדם מידי עשיה, כי השי"ת דורש מהאדם רק כפי יכולתו, ומהאדם נדרש שלא יהיה לו לעולם טינה בלב על שום אדם מישראל, ועוד נדרש שלא יקבל לשון הרע על שום אדם בישראל ושלא יחשוב שום רע על אדם מישראל.

וזהו מאמרו של יעקב אבינו, 'האספו ואגידה לכם', שענין האחדות זהו התיקון לאחרית הימים, ודבר זה אמר לרמז בדבריו את סוד הקץ, שע"י מה שיהיה האספו, שיהיה אהבת ישראל באמת, כי הלא את השי"ת א"א לרמות, ודבר זה יהיה האופן שעל ידו יתגלה הקץ. ודברים אלו דיבר יעקב אבינו אל כל ישראל, שהרי כל השבטי י-ה עמדו שם, שמהם יצא כל הכלל ישראל.

בתי המדרש בבעלי בתים העמלים לפרנסתם ועוסקים בתורה, כפי שראיתי בעיני בכל קצוות תבל, ורוב רובם של הבעלי בתים קובעים עתים לתורה, והנה אם החרון אף היה משום העונות, הרי שלא היה מתעורר ע"י הגזירות שינוי גדול כזה.

וכשם שרואים שינוי עצום לטובה בתורה, וכן הוא גם בחסד, כי קודם אושוויץ, וכי שמעו על מושג שעשיר יתן לצדקה כמאה אלף או אפילו חמישים אלף דאלער לצדקה, כי הרי גם קודם המלחמה היה עשירים אך לא ראו נתינות גדולות כל כך, הרי ודאי שהשינוי לא בא רק ע"י הצרות, אלא מחויבים אנו לומר שירד רוח טהרה ממרום, ואם ירצה לומר שרוח טהרה זה ירד כפיוס על ששת המליאן יהודים, הרי ודאי שזה אינו, כי עד שלא יבא משיח צדקנו לא יהיה הפיוס, וחלילה אין בני ישראל עושים ויכות עם השי"ת, אך רק משיח צדקנו יהיו הפיוס.

וכן מכל אלו הדברים רואים שבגלל המהלך הזה טמונים סודות נוראים שאין ביכלתנו להשיגו כלל.

אמרנו שישנם ג' זמנים, יש זמן שבהם יש לעורר רחמים על ישראל, כשיש עת צרה רח"ל, ויש זמן שצריך לעורר את העם בתשובה, לומר מה היה בעולם, ויש זמן שיש לעורר בדברי התחזקות.

מעלת ההתאספות

הקבצו ושמעו בני יעקב וגו'. לפנים כשהתגוררתי במקומות שהיו שם הרבה בעלי בתים בעיירות מסביב, ומפעם לפעם הוצרכנו להתאסף אסיפות לחזק כמה ענינים שביהדות, אכן בדרך כלל בכל אסיפה שמתאספים לעשות איזה חיזוק וכדו', בכל פעם יהיה שם אחד שיאמר, בתנועת ביטול, הלא בלא"ה לא יצא כלום מענין זה, ודבר זה כבר ראיתי בילדותי בבראדשין כשהייתי אצל אבי, וביקשתי לעשות פורים שפיל, ועסקתי הרבה ללמד את שאר הילדים את השפיל, אך היה שם ילד אחד שירד ממש לחיי, שלאחר כל פעם היה אומר, שמדבר זה לא יצא מאומה, ומאז כבר למדתי שבכל פעם שמתאספים בני ישראל לחזק את הגדרים, שולח היצר הרע אחד שיאמר, מזה כבר לא יצא בלא"ה מאומה, וא"א לפעול מאומה מחמת כמה סיבות, ובמקום לבא ולתת עצות להועיל, ה"ה מכניסים מורך ויאוש בלבות הפועלים.

וכנגד אותם אנשים אמרתי. הנה יוסף הצדיק חלם שני חלומות בחלום הראשון המשיל את האחים הק' לאלומות של תבן, ואילו בחלום השני כבר נדמו כולם לכוכבי השמים, כי באמת שבכל פעם בחלום הראשון נראה הכל כאלומות קש ותבן, שלא יצא מזה מאומה, אך בחלום השני

והנה דבר זה ידוע שהתורה הק' היא נצחית, והנני חוזר על יסוד זה כמעט בכל שיעור ושיחה, אמנם אעפ"כ עדיין זקוקים אנו לרחמים גדולים שנרגיש את הדבר בהרגש אמיתי, יש לדעת שמה שיעקב אבינו אמר בשעתו, לא היה הדבר רק דיבור בשעתו, אלא ה"ה דיבור הנמשך עד היום והוא אומרו לנו, כי הלא התורה הק' היא נצחית, כשם שכל המצוות הם נצחיים.

יעקב אבינו מבקש לעזור לנו, שנגאל בגאולה בימינו, ואומר לנו יעקב אבינו שיש לנהוג באחדות, ויש לדעת שכל מה שכתוב בתורה הכל נמשך כסדר, משה רבינו אומר כסדר את כל התורה לכלל ישראל, וכמו"כ אמרנו בסעודה שלישית, שהשי"ת אומר כסדר לבני ישראל לכל אחד ואחד שיקום וישב ללמוד, וכי משום שהאדם הוא חרש שאינו שומע, לכן אין מופנה אליו דבר ה'! כי הלא דבר ה' נמשך לעולם, והוא מצוה אותנו שאסור להשחית זמן בבטלה, ויש כסדר ללמוד תורה, והוא מצונו כסדר שיש להניח תפילין לקבל עול מלכות שמים, כי השי"ת לא 'נתן' התורה אלא הרי הוא 'נותן' התורה, וזהו אמת אמיתית, שאין אחד שיכול להכחשה, ואעפ"כ יש לבכות הרבה לפני השי"ת שנזכר להרגיש הרגשה זו.

הבכור, אמר לו שיודע הוא בבירור שמנשה הבכור גם לאביו, ולא זהו הסיבה.

וזהו מה שאמר יעקב אבינו, ראובן בכורי אתה, שלפי שלא פגם יעקב מעולם, אמר 'בכורי' אתה, שהיה בכור גם לאביו, ואתמול חששתי מעט לומר כן, אך ראיתי בזה"ק סימוכין לדברי.

כוחי וראשית אוני. הנה בפרשת ויצא על הפסוק (כט, י) ויגש יעקב ויגל את האבן מעל פי הבאר פירש רש"י 'להודיעך שכוחו גדול', ויש להבין, וכי מה באה התורה להורות לנו בזה שהיה כוחו גדול, ופירש בזה זקני הק', הנה יעקב אבינו ישב ולמד י"ד שנה בבית עבר ואף לא שכב לישון שם, ומן הסתם גם לא אכל שם אלא כדי חיותו, ויכול האדם לדמות שלפי שלא ישן ולא אכל שהיה נראה כמו שבקושי נשאר בו החיות, ולכן לא פגם, וכנגד זה אומר לנו הפסוק, להודיעך שכוחו גדול, ואעפ"כ לא פגם, משום רוב קדושתו, ומן הסתם היה לזקני הק' איזה ענין במה שאמר אמרה זו.

סכנת הכעס

פחו כמים אל תותר (שם, ד). כתב בנועם אלימלך שיש לו לאדם להזהר אף

כבר רואים כוכבי השמים, וזה בא ללמד, שכאשר מתחילים בפעולה, אף שנראה שלא יצא מזה מאומה, וה"ה כאלומות קש ותבן, אעפ"כ לא יפחד האדם מלגשת לעסוק בדבר, ובסוף יראה שיצא מזה דברים גדולים.

וכן יש לרמז בפסוק זה, כי הנה ידוע שיעקב מורה על המדרגה הנמוכה, וישראל מורה על ענינים גבוהים, כי בתחילה כשנאספים, אין מרגישים שאסיפה זו, או לימוד זה או טיש זה וכד' יעזור לאדם להתחזק, אך אעפ"כ יש להתאסף אף במצב זה, הקבצו ושמעו בני יעקב אף במעמד נמוך זה, ואז תראו שיהיה ע"י כן ושמעו אל ישראל אביכם, שתתעלו מעלה מעלה בענינו יתברך שמו.

ראובן בכורי אתה וגו' (בראשית מט, יג). הנה לעיל בפסוק (מח, יט) ידעתי בני ידעתי, פרש"י שהוא הבכור, ואתמול בשעת השיעור אמרתי לבאר, שהנה יוסף הצדיק חשש שיעקב סובר שהוא פגם ח"ו, והנה הכלל הוא שבכללות כל בכור הוא בכור לאמו, אך אם האדם זוכה שלא פגם מאומה קודם נישואיו, הרי שהבכור הוא גם בכור לאביו, וכאשר ראה יוסף שאין יעקב שם את יד ימינו על ראש מנשה, חשש שאביו יעקב חושד בו שאין הוא בכור לאביו, ויאמר לו יעקב אבינו, ידעתי בני ידעתי שהוא

הטובים ביותר, וזה נכלל בכל הענינים שהיום ב"ה איכשר דרא.

אבל ישנם ב' ענינים שבהם זקוק דורנו לרחמים מרובים, ענין אחד הוא ענין פנימיות הלב, שהיום אין נראה פנימיות הלב כפי שהיה קודם אושוויץ, פנימיות הלב של היהודי הפשוט, לא של בן הישיבה אלא של היהודי הפשוט, שקודם אושוויץ ראו את פנימיות הלב המקושר לאביו שבשמים, והיום איני רוצה לפרט האיך נראה פנימיות הלב.

ועוד ענין יש, ענין האמונה בגאולה שלימה, כי הגנה לא התרחקנו מהדור שקודם אושוויץ ביותר מאלף שנה, עדיין אין מאז יותר משישים שנה, ואעפ"כ בשני ענינים אלו נתרחקנו מרחק של יותר מאלף שנה, ועל שני ענינים אלו יש לו לאדם להתפלל לפני השי"ת, שיזכה להתנהג כיהודי, שיזכה לעורר את פנימיות נפשו להשי"ת, וכן שיהיה מצפה לגאולה.

החטא בשנים

שמעון ולוי אחים, וברש"י, בעצה אחת על שכם ועל יוסף וכו'. כשיש חטא בין שני אנשים הוא חטא יותר חמור, כי כשהאדם לבדו נכשל בחטא, הרי שלפעמים יכול כל האדם להכשל, אך כשישנם ב' אנשים יחד, הרי צריך האחד לעורר את חברו שלא יכשל

מכעס דקדושה, כי לעולם כונתו של ראובן היה כעס דקדושה, כי נתכוין לכבוד אמו, אך גם מהכעס דקדושה יש להזהר, כי כעס יכול להזיק, וכבר אמרו חז"ל שאף כשצריך האדם לכעוס, לא יהיה אלא לפנים.

כנגד סוחר האתרוגים

כלי חמס מכרותיהם. זקני הק' היה קשה לו מאוד עם הביאור הפשוט שמבארים בחדר, והיה אומר שפסוק זה מורה על ענין האתרוג, כי מבואר בתיקוני הזוהר הק' (תיקון י"ג דף כט.) שהארבעת המינים הם מאני דקרבא, ואמר שהפסוק מרמז על סוחר האתרוגים שהם לוקחים על האתרוגים דמים מרובים ולכן פה נקרא כלי חמס, ובכללות על סוחר האתרוגים היו אומרים בחו"ל שעד שבת חנוכה א"א לתת עליה לסוחר אתרוגים, בהרבה פרטים השתפר המצב יותר היום ממה שהיה באותו דור, קודם כל היום נותנים בני ישראל את המעות בלב שלם, באותו דור כשיהודי חשקה נפשו באתרוג הדר והסוחר העמיד לו את דמי האתרוג בסכום מפולפל, היה היהודי נותנו בלב כבד והיה סבור שמעותיו הם חמס ביד הסוחר, אך היום אין זה כך, וב"ה שהיום נותנים בני ישראל את מעותיהם בלב שלם, שחפצים הם לזכות באתרוג הטוב ביותר ובהדסים

לרעך כמוך, כי כאשר האדם נכשל באיזה דבר, הרי שהוא מוצא עם מה להצטדק לפני השי"ת בכמה וכמה אופנים, ואומרים לאדם שכשם שאתה מצטדק לפני השי"ת על כל מה שאתה חוטא ה"ו כנגדו בתירוצים שונים, כן תצדיק את חברך כשהוא חוטא כלפיך, וא"כ כאן אם לא היה הפשטות הכי, שהיו יכולים למצוא עם מה לתרץ עצמם, שהרי סוף סוף היו כל האחים באותה עצה, ולכן הוצרך רש"י לפרש הפשטות.

והאחים הק' כשיעקב דיבר אליהם הבינו היטיב את כונת דבריו ולא הוצרכו למלמד שיורה להם מהו הכונה, כי הרגישו היטיב את הדברים, וכבר אמר הבעש"ט זיע"א כל הלומד תורה לשמה זוכה לדברים הרבה שע"י דיבור אחד שלו אפשר להבין דברים הרבה.

חרבנו הוא התפילה

ברש"י, זו אמנות שלו הוא וכו', ואע"פ שהשתמשו עם החרב לדברים טובים, מ"מ כבר אמר יעקב אבינו בחרבי ובקשתי ותרגם אונקלוס 'בצלותי ובבעותי', כי בני ישראל צריכים לפעול ע"י התפילות ולא ע"י החרב.

ובאמת שע"י כן התחיל הצינונות כי בני ישראל ישבו בגלות אלף וה' מאות שנה וכסדר פעלו הכל ע"י

בחטא, ואם נכשלים יחד הרי החטא חמור בכפלות.

הנה בגמ' מגילה (ו:) אמרו אסתר ברוח הקודש נאמרה, והביאו שם כמה ראיות לדבר, ועל כל דבר יש שם פירכא, ואמרו בגמ' לכולהו אית להו פירכא לבר מדשמואל, שאמר שמואל 'קיימו וקבלו, קיימו למעלה מה שקבלו למטה', ומכאן מוכח שברוח הקודש נאמרה, ואמרת בדרך צחות, שהנה כשאדם אומר פשט בסוגיא וכדו', אפשר לדון ולהתוכח עמו על הדבר, שמא הפשט באופן אחר, כי הלא התורה נתנה לכל אחד, וא"כ יכול כל אחד לדון בדבר, אבל כשאחד אומר שכן ראה למעלה, שוב א"א לדון עמו, כי הרי אומר שכן ראה, ומי זה יוכל לומר לו שלא ראה כן, מנלן שלא, וזהו הסיבה שלכולהו אית להו פירכא שאמרו סברות, בר משמואל שאמר קיימו למעלה, דהיינו שראה כן מפורש.

והנה כשיעקב אבינו אמר שמעון ולוי אחים וגו' הרי שידע שהם מכרוהו ברוח הקודש, אך חוץ מרוח הקודש הוכיח להם בפשטות שהם עשו כן, ולכן יהיו מוכרחים להודות בדבר, ובענינים אלו היה צריך להוכיח הדבר על פי פשטות כי באופן אחר, הלא כל אחד מוצא זכות לעצמו, וזהו הענין מה שצותה התורה ואהבת

'מנא דקרבא', וע"י הנענועים עוצרים את הרוחות רעות וטללים רעים.

הרי שבני ישראל ביכלתם על ידי התפילות והתורה הק', להשיג יותר ממה שיש לכל אומות העולם, וכן היה בכל הדורות עד שבאו האפיקורסים, ומי שאין לו חלק עמהם ומצפים כסדר להשי"ת, הרי שיש לנו את כל ההשפעות דקדושה.

מעלת הזכרת שם הצדיק

שם ברש"י, כשנתייחסו נאמר בן קרח בן יצהר וגו'. הגה קודם אושוויץ לא שמענו איך שאומרים זכותו יגן עלינו בסתם, אלא היו מזכירים את שמו של הצדיק זכותו של הרה"ק מבארדיטשוב, זכותו של המגיד מקאזניץ, זכותו של הרבי ר' מרדכיילע, זכותו של הרה"ק מרוזין וכן עוד, שהיו מזכירים בפה את שמותם של הצדיקים, ורק כשבאתי לכאן שמעתי את מטבע לשונם של חסידים אחרים האומרים בסתם זכותו יגן עלינו, וכבר אמרתי כן על הפסוק ויקרא בהם שמי ושם אבותי.

וכן אנו רואים כאן שיש חילוק גדול אם נזכר כאן שמו של יעקב אבינו, לפי שהזכרת שם הצדיק מוריד את כוחו של הצדיק, וביקש יעקב שלא יוזכר שמו באותם המעשים.

התפילות, וע"י התפילות זכו להיות עשירים גדולים ובני ישראל ניהלו את כל המסחר ואומות העולם היו הכפרה, והצדיקים פעלו את הדבר בעבור בני ישראל, שהצדיקים פעלו כסדר השפעות עבור בני ישראל, ואז הגיעו האפיקורסים והתחילו לומר שיש להלחם עבור טובתנו, וזה אמר להם יעקב, שאף שכונתן היה לטובה, מ"מ אצלנו חרבי וקשתי הוא בצלותי ובבעותי, ולכן נאמר הדבר בלשון בחרבי ובקשתי ולא בתפילתי ובקשתי, להורות לדורות שקשתנו וחרבנו הוא התורה והתפילה, והתפילה כוחה גדול כמו החרב ההורג.

לאחר מלחמת העולם הראשונה חילקו מחדש את הארצות, וסיגעט עברה אז מאונגארין לרומניה, והיה אז תקופה קצרה שעדיין לא נתברר מי ישלוט בכל מקום, והיו אז כנופיות של חיילים שעברו מבית לבית ושדדו והיכו את כל התושבים, ובתוך כך נכנסו גם לחצרו של זקני הק', והיה שם מצב של סכנת נפשות, וזה היה בחול המועד סוכות, וזקני הק' היה באמצע אגודת הלולב, וכשגהיה כל הרעש הזה פנה זקני הק' עם לולבו בידו ושאל, וואס ווילן זיי דארט? (מה הם רוצים שם?) ואז נפל פחד עצום על כל חברי הכנופיא עד שכולם נסו על נפשם, ואז ראו בחוש מה שאיתא בתיקוני הזוהר שהארבעה מינים הם

המלצת טוב בשעת אמירת דברי תוכחה

שם, כי באפם הרגו איש, פרש"י אלו חמור ואנשי שכם, ואינן חשובים כולם אלא כאיש אחד. הנה על הפסוק (ישעיהו נח, א) כשופר הרם קולך להגיד לעמי פשעם, פירש זקני הק' הרבי ר' מרדכי מנדבורנא, שהצדיק צריך לזכך עצמו שכאשר שומעים דברי התורה מפי הצדיק, לא יתעוררו בתשובה רק משום הדברי מוסר שבהם, אלא ע"י עצם השמעת קולו, יתעוררו בתשובה, וזהו 'כשופר הרם קולך', שכשם שהשופר ע"י עצם שמיעת קול השופר מתעורר האדם בתשובה, כן יהיה ע"י קולך להגיד לעמי פשעם' שיתעוררו בתשובה ע"י שמיעת קולו של הצדיק.

וזקני הק' ביאר הפסוק באופן זה, כי הנה זקני הק' היה נוהר כסדר בכל השיחות והתורות שלא לעורר חלילה קטרוג על כלל ישראל, אמנם הלא צריכים לעורר את בני ישראל, לבל ידמו שדרכיהם טובות ואין צריך לשפרם, היה אומר, שצריכים לומר דברי המוסר והתוכחה באופן שאותם התיבות המעוררים את הבריות לתשובה, יעוררו זכותים על בני ישראל, וע"פ זה פירש הפסוק 'כשופר הרים קולך', שדברי המוסר צריכים להיות כשופר, שכשם שקול השופר מעורר את ישראל לתשובה, ומעורר רחמים על בני ישראל למעלה, כן

צריך להיות אמירת המוסר לבני ישראל, שלא לעורר ח"ו קטרוג על בני ישראל, אלא לעורר עליהם גם זכותים.

וענין זה אנו רואים כאן בפסוקים, שמצד אחד אמר יעקב מוסר לבניו על אשר עשו לאנשי שכם, אך מצד שני עורר עליהם זכותים, שאין הם חשובים כלל לפי שהם רק עם הדומה לחמור ואין הם בכלל איש, ולכן הרגו את כל אנשי שכם.

וכעין ביאורנו שאין הם חשובים כאנשים, ביאר זקני הק' את הפסוק בשירת הים (שמות טו, א), סוס ורוכבו רמה בים, שאמרו משה, וחזרה מרים ואמרה שבח זה, ומהו הגדלות בשבח זה, אכן לעולם הלא ורחמיו על כל מעשיו כתיב, אבל בקריעת ים סוף משום גודל אהבת הבורא לבני ישראל לא חישבם כלל כאנשים, אלא 'סוס ורוכבו רמה בים', שהרוכב היה חשוב כסוס, וע"ז הודו להשי"ת שמשום גודל אהבתו אותנו היו חשובים הסוס ורוכבו שניהם כאחד.

בדרך כלל כשהנני אומר דברי מוסר או תורות וכד', גם כשהנני אומר דברי מוסר וכד' הנני משתדל לנהוג ולהקפיד כמו שאמר זקני הק' שלא לעורר ח"ו קטרוג על בני ישראל, וכסדר הנני מוסיף הענינים שבהם בני ישראל התעלו, ויש להם זכותים, ואכן אין אני אומר כן רק משום

מישראל, מ"מ יכול כל אחד להגיע לאיזה משהו בדרגה זו, ולמדדרגות אלו זוכים כאשר מתעלים בעליה אחר עליה.

גודל פגם ביטול האור

וברצונם עקרו שור, פרש"י רצו לעקור את יוסף. הגה יש ענין אחד שבגיננו נחרב הבית, ועדיין לא תקנו את הענין, והא ראייה שהביהמ"ק עומד עדיין בחורבנו, והיא, כמו שכבר אמרנו למעלה, הענין של שנאת חינם, והענין לבארו בפשטות הוא, שכל אחד ביטל את השני ועשאו לכלום, דבר זה הביא את החורבן, וחומר הדבר רואים אנו בפסוק זה, שהנה הם לא הרגו את יוסף ורק רצו להרגו, ועל אף שרק היה להם רצון ולא עשו כן, אמר עליהם יעקב וברצונם עקרו שור, כי מה שמבטלים האחר ה"ה כאילו הורגים אותו, ועל חטא זה בא חורבן בית המקדש.

עצה טובה להנצל ממחלוקת

ברש"י (פסוק ז) אפילו בשעת תוכחה לא קילל אלא את אפם. כבר אמרתי כמה פעמים אמרה זאת, וכמדומני שאם היו בני אדם מתנהגים על פי אמרה זו, היו מקילים ע"י כן את כל מהלך חייהם, וממילא היו מתחזקים

הענין, אלא משום שבאמת יש היום בכלל ישראל זכותים עצומים, אלא שיש לעורר כדי שיהיו יותר זכותים, אבל הזכותים שיש לבני ישראל הם זכותים אמיתיים, ובאמת שכן איתא שכאשר מלמד זכות על בני ישראל רק משום שצריך ללמד זכות ולא משום שהיא באמת רואה זכותים על בני ישראל, אזי אין מועיל הדבר למעלה, והלימוד זכות מועיל רק אם המלמד זכות מאמין באמת בזכות זו.

ובדבר זה צריך כל אחד מישראל לעסוק בכל יום ויום, לחפש כסדר זכותים על בני ישראל, ולחשוב ולהתבונן עד שיחשוב באמיתות הלימוד הזכות, ואם עושים כן, ע"י זה עושים רצון השי"ת, ואם אין חושבים כן הרי זה ההיפך מרצון השי"ת, ולכן יש כסדר לעסוק בדבר.

ומספרים שהרה"ק מבארדיטשוב ניגש לאחד ואמר לו, אם יפלו התפילין שלך מה תעשה, האם יהיה לך הנאה מהדבר, הרי ודאי שלא, והנה בתפילין שלנו כתוב שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד, ובתפילין של השי"ת נכתב ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ, וא"כ יש להזהר שלא לדבר שום רע על אדם מישראל, כי כאשר מדברים רע על אדם מישראל ה"ה כאילו לוקח האדם את תפיליו של השי"ת וזורקו לארץ, ואף אם אין האדם בדרגתו של הרה"ק מבארדיטשוב שהיה בכחו ללמד זכות על כל אחד

התפלל או ערך את שולחנו, ובגד זה החזיק בבית בנו שלא התגורר עמו בבית אחד, וכאשר ביקש לכעוס היו הולכים לבנו והיו מביאים את הבגד ולבשו, ועכשיו אנו יכולים לתאר לעצמנו איך היה נראה כעסו, והיינו שהיה לו ההנהגה שהוא יכעוס או יצעק כשהוא רוצה בכך ולא כשהשני מחליט בשבילו מתי לצעוק....

והאמת הוא שמה שהוא מבקש להחזיר לחבירו, זה בא בכח הבע"ד, שאותו יצר הרע שהסית את הלה לצעוק, הוא מסיתו ג"כ לדבר זה, וא"כ יש להזהר מזה הרבה. ורואים אנו בחז"ל עד כמה הפליגו את גודל מעלתו של הלל, משום סבלנותו וענוותנותו.

לזכור שאנו כאן רק כאורחים

בפסוק, אחלקם ביעקב וגו'. בסעודה שלישית בפרשת ויגש אמרתי לבאר, כי הנה בסוף הפרשה שם מתבאר הענין מה שהעביר יוסף את כל המצרים מעיר לעיר, להודיעך שבחו של יוסף, שנתכוין להסיר חרפה מעל אחיו שלא יהיו קורין אותן גולין, ואמרתי בעזהשי"ת לבאר ענין מה שהעביר את המצרים, שלפעמים יש והאדם טועה לומר שהעולם הזה הוא העולם שלו, שלצורך דבר זה נברא, כדי לאכול ולשתות ולעסוק במשא ומתן, ושוכחים ממאמר התנא (אבות

גם בעבודתם, צריך האדם לקבוע בדעתו, שכאשר אחד פוגע בו או אפילו גורם לו רעה, אל יאמר שלכן נמצא שפלוני מבקש לגרום לו רעה משום שהוא שונאו, וע"י כן יהפך לו לשונא, אלא יאמר, שלכל אחד נופל לפעמים שגעון ורוח שטות, ועכשיו הוא הזמן שבו תפס אותו רוח השגעון שיכול לתפוס את כל אחד, ולכן גרם לו אותו רעה, וענין זה אנו רואים כאן, שיעקב אבינו לא קילל אותם אלא את אפם, כאומר, באותה שעה תפסם רוח החרון אף ולכן לא שייך לקללם בעבור זאת.

עוד עצה כעין זה אני אומר לבעלי בתים ממה שחנני השי"ת דעת, והיא דבר הנוגע לאיש בביתו, או בין אדם לחבירו, הנה דרך העולם הוא, שכאשר אחד צועק, מחזיר לו השני בצעקות כנגדו, ואמרתי הלא אתה לא היה לך מראש הענין לצעוק, וכי משום שהלה התחיל בצעקות מיד תשנה את כל סדר יומך ותתחיל לצעוק?!, וכי מה תפעול עם צעקה זו, והלא את הצעקה של הלה לא תוכל להעביר מן העולם ע"י הצעקה שלך, מאחר שכבר צעק, אלא שקודם לכן היה שוטה עכשיו ועכשיו יש שני שוטים, ומה תועלת ע"י הצעקה.

ואומרים על אחד מהצדיקים שהיה לו בגד מיוחד שרק כשלבש אותו בגד היה כועס, כי לא רצה לכעוס בעודו לבוש עם הקאפטן שעמו

צדקות לאלפים להכנסת כלה ולשאר צדקות, אך בנוסף לזה אמר דברי מוסר חריפים, ואמר, הנה המחבר מתחיל את השו"ע באורח חיים סימן א', יתגבר כארי לעמוד בבוקר וכו' וכתב הרמ"א, גם בשכבו על משכבו ידע לפני מי הוא שוכב וכו', ואמר הרה"ק, שהרמ"א נתקשה, איך אפשר לומר יתגבר כארי, אם בלילה הולך האדם לישון כסוס וכחמור, איך יוכל לקום כארי, וכנגד זה אמר הרמ"א, גם בשכבו על משכבו ידע לפני מי הוא שוכב, ואז מיד כשיעור משנתו יקום וכו' לעבודת הבורא.

ויש לו לאדם להתבונן שאם אין הוא הולך לישון כראוי, נמצא שהוא חמור המהלך על שנים כמאמרו של הרבי ר' מאיר, והיו יהודים שכאשר התבוננו במימרא זו, הרי ודאי שרתתו ידיהם ורגליהם, ובפרט אלו ששמעו את הדברים יוצאים מפה קדשו, וכמו שהיה מספר זקני הק', - שעוד הכיר חסידים שנסעו להרבי ר' מאיר'ל, מלבד מה שהכיר את זקיני הרבי ר' מרדכי'לע מנדבורנא שנתגדל אצל הרבי ר' מאיר'ל, - שהיה פעם שנכנס הר"ר מאיר'ל בליל שבת לעריכת השולחן, והיה אומר שלום עליכם שלא בניגון אלא בנוסה, ובתוך אמירתו פתח ואמר, וכי עבד מאיר את הבורא כ"כ בשבוע זה שיוכל להיות גוטער ברידער עם המלאכים לומר להם שלום עליכם מלאכי השרת, מאיר אינו אומר שלום עליכם.

ד, טז) שהעולם הזה אינו אלא פרוזודור ומעבר לעולם הבא, והוא משנה שצריך האדם כסדר לזכור שהעולם הזה אינו אלא פרוזודור.

ולכן העביר את המצרים ממקום למקום, כי יוסף היה צדיק יסוד עולם, וביקש שבני ישראל יחיו בהרגשה זו, שהעולם הזה אינו מקומם ולא זהו התכלית, ולכן אין האדם מקושר אל מקומו, כי עיקר התכלית הוא רק העולם הבא.

והאמת הוא, שכאשר האדם קורא קריאת שמע שעל המיטה כראוי, הרי שיוזכה ע"י כן להכיר בדבר שנמצאים כאן רק לזמן המטרה ותכלית לזכות לחיי העולם הבא, כשאומרים בידך אפקיד רוחי, שמוסרים את הנשמה להשי"ת, פדית אותי ה' א-ל אמת, וכאשר ירגיש האדם הרגשה זו שאין נשמתו דבר הנמצא אצלו כסדר, וצריך האדם קודם לכתו לישון להכיר בדבר שעכשיו הוא עומד לתת את הנשמה לפקדון אצל השי"ת.

ובשעת אמירת בידך אפקיד רוחי צריך האדם להתבונן במצבו, באיזה מצב הוא מחזיר את נשמתו להשי"ת, איך עבר היום סדר יומו, ואם יתבונן האדם כראוי בפסוק זה, הרי שילך לישון באופן אחר לגמרי, ומספרים על הרה"ק הרבי ר' מאיר מפרעמישלאן, כי הנה הרבי ר' מאיר היה אוהב ישראל עצום, והיה מחלק

והיה נגרם מזה שיאמר כמה שקרים, ואז אמרתי לבחור, ראה, עולה אחת כבר עשית, הוזהר לבל הוסיף עוד ג' עבירות על עבירה זו, אמור לי האמת היכן היית, ולא אהיה ברוגז עליך, וזה ע"פ שיטתי שלכל אחד יש רגעים שבהם תופס אותו רוח שטות, ואין זה מוכיח על המהות הפנימית, אך הוזהר לבל הוסיף חטא על פשע.

ההיתר לתת 'פסק' לתלמיד

לא יסור שבט מיהודה. הנה יהודה היה לו הישיבה הגדולה במצרים, ונתן לו יעקב הרשות שכאשר יש צורך מותר לתת 'פסק' לבחור, וזהו לא יסור 'שבט' מיהודה, שכאשר אין ברירה וצריך לתת פסק לבחור צריך לעשות כן.

ענין תענית שובבי"ם

הנה עכשיו כבר מתקרבים ימי השובבי"ם. וזקני הק' היה מתענה כבר מיום שישי פרשת ויחי, כן איתא בעוד ספרים, שיש ענין להתענות כבר מיום שישי זה.

התקנה להתענות בימי השובבי"ם ביום שישי, מקורו טהור מהרה"ק ר' מרדכי מטשערנאביל זי"ע שקבלו מאליהו הנביא זל"ט, ואמר שכאשר האדם עושה ארבעה דברים אלו אזי

מי יכול לומר ביאורים בדברי הצדיקים, ואפשר אולי לומר, ויש ראיות לדבר, שהרבי ר' מאיר היה רואה את המלאכים וכאשר לא ראה אותם, לא רצה לומר שלום עליכם.

עוד סיפר זקני הק', ששמע מיהודי אחד שנסע לפרעמישלאן, איך ששבת אחת נכנס הרה"ק לשולחן הטהור, והתחיל לומר, שלום עליכם מלאכי השרת מלאכי עליון, ממלך מלכי המלכים, ואז נשתתק ואמר בשאגה: טאטע אין הימל, ווי אזוי איז מען א איד צו דיר, ואמר אותו חסיד, שכאשר שמעו את התיבות יוצאים מפה קדשו אחזתו רעדה וחלחלה, עד שסמרו שערות ראשו מרוב פחד, כי הצדיק בכוחו לעורר ברגע אחד את כל לבבות השומעים.

מעלת ההוראה

יהודה אתה יודוך וגו'. הנה מעלתו הגדולה של יהודה היה כמו שפרש"י 'שהודה ולא בוש', והגם שמשמים סובבו כן כמו שמביא רש"י בפרשת וישב מהמדרשים, מ"מ ברבים היה נראה אז שלא עשה כראוי, ואעפ"כ הודה ולא בוש, ועל ענין זה הייתי מעורר הרבה כשהיה לי הישיבות והיה לי שייכות עם הבחורים, כשבחור יצא מבין כתלי הישיבה שלא ברשות, והייתי שואלו להיכן הלך, אך הבחור הלא לא רצה להשיב לי היכן היה,

אחה"צ, בשבתות בימי הקיץ, ובמשך ימות החול לא היה טועם מאומה באמצע היום, ורק היה שותה קאווע שחור, באופן שעמד על השולחן טערמוס עם קאווע שחור, והוא היה עושה געזעגענען, ובין גברא לגברא היה לפעמים הגבאי מוזג לו כוס אחד, ופעם אחת היה שבאו עולם גדול לגעזעגענען, כך ששכח הגבאי למוזג לו את הקאווע, והוא לא היה לוקח לעצמו לשותה, ומעולם לא ראיתיו איך שהוא לוקח מאכל לעצמו, וכן היה באותו יום, אבל באותו יום לפי שכבר עברו שעות רבות שלא הכניס שום דבר לפיו, וכבר כמעט היה לילה, אז לקח את הטרמוס ומוזג לעצמו כוס קאווע, באמרו, זאל עס קיין תענית אויך נישט זיין, ואע"פ שממילא התענה ולא התכוין לתענית, מ"מ חשש מפני ההנאה שהיה לו תענית, ומיד מוזג לעצמו הקפה כדי שלא יהיה לו עם מה להכשל ביוהרא.

אכן הצדיקים עושים תיקונים על אשר לא עבדו כראוי את השי"ת בדרגתם הגדולה עכשיו, כמו שידוע תשובתו של ר' סעדיה גאון שהיה עושה בכל יום גלגול שלג על אשר לא השיג אתמול גדלות הבורא כמו שהשיג היום, אך בכללות כשצריך האדם להתענות, הלא בושח וכלימה תכסה את פניו.

והנה כשהאדם שומע דיבורים אלו, צריך הוא לסייעתא דשמיא, שישמע

אין נשאר שום רושם מהעון, והם: להיות ער בכל שבוע בליל שישי, ולתת בכל יום שישי צדקה לעני הגון, ובשבת בבוקר לומר כל ספר תהילים קודם שחרית, ולהתענות בימי השישי של ימי השובבי"ם, ואז מובטח האדם שלא ישאר שום רושם מעונותיו.

אצל זקני הק' היו מתענים רוב האברכים הבחורים ביום שישי של ימי השובבי"ם, והנה בספה"ק איתא שאם בשעת התענית מרגיש האדם שהוא מתענה, אז הולך כל התענית רח"ל לסט"א, לפי שהוא נכשל ביוהרא, ואצל זקני הק' כששמע שיש אברכים או בחורים שרצו להתענות עוד יום וכדו' וחשש מפני רושם היוהרא שמא יכנס היוהרא והכל ילך לצד השני, אזי היה אומר בחכמתו, שהיה חכימא דיהודאי, ואמר, האיך שייך כאן יוהרא, הלא כאשר מתענים, סימן הדבר שרח"ל יש על מה להענות, וא"כ הלא בושח וכלימה תכסה פניו.

הנה את זקני הק' כמעט ולא ראו אותו לאכול, ומעולם לא ראיתו אוכל באמצע היום פירות או מזונות, ורק בשבת בבוקר היה אוכל מזונות בשעת הקידוש, וכן לפעמים בשבת

ואמר זקני הק', שבאמת יש לו לאדם לעסוק בעבודת השי"ת ברבים בגלוי [א יוד דארף זיך פירן אפען אין עבודת השם], וצריך כל אחד לחמם את השני בעבודת השי"ת, שכאשר יראה את חברו יתפלל גם הוא כראוי, וכמו"כ כשיראה את חברו ילמד גם הוא כמותו, ואם יבוא הבע"ד ויכניס לו פניות, כנגד זה צריך האדם שיהיה לו דבר אחד וענין אחד שיעשהו בצנעה ובהסתר, שיהיה ידוע רק בינו לבין קונו, וענין זה יעיד על כל מעשיו שהם לשם שמים, ומה שנכשל בא ע"י היצר הרע, ולא נתנה תורה למלאכי השרת.

וזהו ביאור דברי הרמ"א, ואל יתבייש האדם מפני המלעיגים עליו, שיתנהג בגלוי בעבודת השי"ת, 'גם' הצנע לכת וכו', שבנוסף יהיה לו ענין אחד שבו יהיה הצנע לכת וזה יעיד על כל שאר הענינים.

את הדברים כהוגן ויפרשם כראוי, כי יש חשש שהדיבורים שאמרנו ימנעו את האדם מעבודת השי"ת, לפי ששמע שאסור שיהיה לו ענינים שיוכל על ידם להכשל ביוהרא, ולשם כך יש לי להוסיף עוד מימרא ממה שהיה אומר זקני הק'.

הנה הרמ"א כתב בסימן א', ואל יתבייש האדם מפני המלעיגים עליו בעבודת השי"ת וכו', גם והצנע לכת עם ה' אלוקיך, ואמר זקני הק', שהנה ישנם אנשים המפתדים לעבוד את השי"ת בגלוי מפני חשש יוהרא, וכן אין הם מתפללים בקול או מתנועעים בתפילה וכד', ובא הבעל דבר ועושה זאת ליענין, וכמו שפירש הבעש"ט את הפסוק בתהלים (י, ג) כי הלל רשע על תאות לבו, שהרשע עושה את עצמו להלל, שיהיה ענותן כהלל, כדי שיוכל להמשיך בתאות לבו, וע"י כן אין הרשע עוסק בעבודת השי"ת משום חשש יוהרא.

תניא

בותיה דרב

שיעורים מלאים ציו ומפיקים נוגה,
יפים לשעתה ויפים לדורות

בספח"ק תניא

כפי שנמסרו ע"י
ב"ק מרזן רבינו הקדוש"מ זיע"ל

♦ פרק כז - חלק ב ♦

ולכן אל יפול לב אדם עליו ולא ירע לבבו מאוד גם אם יהיה בן כל ימיו במלחמה זו, כי אולי לכך נברא וזאת עבודתו לאכפיא לסטרא אחרא תמיד^א:

ועל זה אמר איוב "נראת רשעים" ולא שיהיו רשעים באמת ח"ו, אלא שיגיע אליהם כמעשה הרשעים במחשבתם ותרורם לבד, והם יהיו נלחמים תמיד להסיר דעתם מהם

א. 'שמא לא תפנה'

גם אם יהיה בן כל ימיו במלחמה זו כי אולי לכך נברא וזאת עבודתו לאכפיא לסטרא אחרא תמיד. וכן היה אומר זקה"ק לאנשים שהיו מתלוננים לפניו תמיד שהם טרודים ביותר ואינם מגיעים לאיזה דבר, והיו מזכירים את עצמם שיזכה למנוחת הנפש, היה אומר להם, שעל זה אומר התנא (אבות ב, ד) 'שמא לא תפנה', והכוונה שמא השי"ת בראם בזה העולם לתכלית הזה שיהיו טרודים לעולם, וזהו תיקונם.

התעלות ע"י עצם המלחמה

ואם כי יש להתפלל לזכות למנוחת הנפש וישוב הדעת להיות מסודר בכל העניינים, ועל הרה"ק בעל צמח צדק זי"ע - שהיה בן בתו של הבעל התניא - אמרו שהיה מסודר ביותר ומעולם לא שינה מסדריו.

אמנם על האדם לדעת שהגם שאכן ישנם הזוכים לבוא לדרגה של 'ולבי חלל

בקרבי' (תהלים קט, כב), שזוכה להיות נקי וזך מכל נדנדוד והרהור עבירה, אמנם הוא אינו בכללם, ועליו כן מוטל לעבוד את השי"ת באופן של אתכפיא בכל פעם, ועל כן מה לו ליפור חלילה לעצבות על מה שלא הגיע לידי איזה מדרגה והוא עומד כל היום בקשרי המלחמה, כי לכך נברא לעמוד כל היום במלחמה, "צו פארשווארצט ווערן".

והיינו שעל ידי מה שהוא רואה שהוא נמצא תמיד במצב של מלחמה, אל ידמה שזה ראייה שהוא נדחה מהטוב, והא ראייה שאינו מתעלה, אלא אדרבא, בעצם המלחמה הוא מתעלה, כי לשם כך נברא, שיהיה עבודתו באופן זה.

בסיגעט היה בחור אחד שלאחר כל תפילה היו לו ידיים כחולות, לפי שבשעת התפילה, בכל בלבול הדעת והמחשבה שהיה לו בעת התפילה היה צובט את ידיו, עד שהיו ידיו בסימנים מה שכפה את עצמו לכיון בתפילה.

רוח הקודש אצל הרה"ק משינאווא זי"ע

וכע"ז סיפר הרה"ק ר' איציק'ל מפשעווארסק זי"ע על הרוח הקודש שהיה בבית מדרשו של הרה"ק משינאווא זי"ע, שראה על יהודי אחד מסיגעט שהיה אצלו, וגופא דעוכדא הכא הוה, שהיה בית מדרש מלא במתפללים, ובקצה בית המדרש עמד אחד והתפלל ודפק על ידיו ועל מצחו, וניגש אליו הרה"ק משינאווא - אף שלא ראה המעשים שעשה - ואמר לו: "וכי אם יש לך מחשבות זרות צריכים כל מתפללי בית המדרש לידע מזה?!" ואמר לו החסיד: "רבי, אם כן מה אעשה", וענה לו: "מ'קניפט זיך...". היינו שיצבוט את עצמו.

רבי איציק'ל אמר שהוא ידע מי היה איש זה, ופעם כשסיפר המעשה לפני הרה"ק מסאטמאר זי"ע שאלו מי היה האיש, ואף שאחז את הרה"ק מסאטמאר זי"ע לצדיק הדור, לא רצה לגלות לו שמו של האיש.

והנה אצל הרה"ק משינאווא בוודאי שלא היה ענין של מחשבות זרות בשעת התפילה, ולפעמים היה נשמע איך שהיה פורץ בכבי נורא בשעת התפילה, עד שהיה גועה בכבי נורא.

השתוקקות לזמנים של עמל ויגיעה

כי אולי לכך נברא וכו'. והיו צדיקים שלאחר שכבר זכבו את עצמם היו אומרים שהם משתוקקים לזמנים שהיו צריכים לעמול, ואף שעבשיו כבר זכו למדריגה לראות השמות הק' לנגד עיניהם, וראו כל העולמות העליונים, וכבר לא היה להם שום שייכות לעולם הזה, אמנם השתוקקו לזמנים שעמלו ביגיעה עד שזכו לראות שם הוי"ה כנגד עיניהם ועד שזכו להתפלל כראוי, שבאותם הזמנים זלגו עינם דמעות ודם, והתענו הרכה תעניות עד שזכו לבוא לידי כך, וכאשר כבר התעלו עד מאוד, השתוקקו לשנות העמל, הטובה שהיה להם בעת שהיו צריכים לעמול לפני השי"ת.

כל פעולה קטנה מצטרפת לחשבון גדול

ואיתא בחז"ל שכן יהיה לעתיד לבוא, שבני ישראל יהיה להם געגועים לשנות הגלות, לפי שבימי הגלות היו יכולים לעמול בעבודה, ולעתיד לבוא ישיג כל אחד את העבודה בקלות.

והענין בזה הוא, כי חז"ל אמרו הלשון (בבא בתרא ט.) "פרוטה לפרוטה מצטרפת לחשבון גדול", ועל דרך משל לילד הנכנס לחנות יכול לתמוה על החנווני, כיצד הוא עומד במשך כל שעות היום בחנותו למכור, והלא על כל מכירת לחם אינו מרוויח כי אם מטבע אחד, ועל כל קופסת גפרורים שהוא מוכר הוא מרוויח רק פרוטה אחת, וכיצד הוא יכול לעמול בזה כל היום, כי בשלמא בעבודה שמרוויחים חמישים שקלים בבת אחת נחא, אבל איזה כוחות יש ל חנווני לעמוד כל היום בשביל רווח של פרוטה אחת, אבל האמת הוא שפרוטה לפרוטה מצטרפת לחשבון גדול, ונמצא שבכל יום הוא מרוויח כמה מאות, ואפשר שגם כמה אלפים.

וכמו כן יהיה בשעת הגאולה, פרוטה לפרוטה מצטרפת לחשבון גדול, כל רגע שעמלו בזמן הזה על לימוד התורה, שלא היה לאדם הרצון והחשק ללמוד תורה או להתפלל, והיה לו הרצון לעסוק בשאר ענינים, לאכול ולשתות, על כל רגע ירוויח רווח גדול, וענינים אלו שמתגלים בזמן הזה רק בשעה שגשמת האדם עולה למעלה לאחר אריכות ימיו ושנותיו, הרי שבעת ביאת המשיח

יתגלו הדברים בעולם הזה, איך שכל משהו שעמל בעבודתו, הן כמה שעמל ללמוד תורה ולהתפלל, והן בעמלו שלא ללכת אחר תאוותו, ולכמל את גאוותו ולהימנע מדיבור לשון הרע, הכל יתגלה לעין כל, שהעולם הזה יהיה בעולם האמת.

הבושות שיהיו למי של עמל בעולם הזה

אבל מי שלא עמל בעולם הזה, יהיה בשתו גדול עד מאוד, שבעולם הזה הוא נראה כאברך עובד ה', חגור כאבנט רחב ולובש פוזמקאות לבנות, אבל לעתיד לבוא יתגלה שהיה אדם פשוט למאוד, ואפשר שהוא פחות מהרבה אחרים. ועל ענין זה היה מוכיח הרה"ק מסאטמאר זי"ע על גדול הבושות שיהיו לעתיד לבא.

תיקון הדור הזה - המלחמה עם הציונות

הרה"ק מסאטמאר זי"ע היה לו הכוח לעורר את בני ישראל לתשובה, וכאשר היה מדבר בסגנון הזה, היו כולם נאחזים בפחד וחרדה ופורצים בבכי גדול, ובשנים האחרונות היה מעורר הרבה כנגד המדינה וכנגד כל ההולכים עמהם, וכאשר היה מעורר על הדבר היו באים לידי בכיות, ואמר פעם, שהרבי ר' אלימלך זי"ע אמר שבכל דור יש ענין אחד שהוא תיקון הדור, ואין כל דור שוה לדור הקודם, ובשעתו אמר הרבי ר' אלימלך שתיקון הדור הוא מצות ציצית, ועל דורו אמר הרה"ק מסאטמאר שתיקון הדור הוא להתנגד לכל עניני המדינה.

גזירת שמד לקחת בחורי ישראל אצלם

ואכן הענין הנורא שנשמע בזמננו שהם רוצים לגזור על כל בחור ואברך בני הישיבות שילכו אצלם, הרי זה ממש גזירת שמד, וצריך כל אחד להלחם כנגד ענין זה, ועל ידי מה שילמדו תורה בהתמדה לא יהיה להם שום שליטה בזה, וכמו שראו שהצדיקים מהדור הקודם כהרה"ק ממונקאטש זי"ע וכדומה, שכל זמן שהם היו בחיים, לא היה להם הכוח להקים את מדינתם.

והגאון נאב"ד קוממיות זי"ע ביקר פעם בביתי בקרית עטה - ועל אף שהיה נמנה בין חסידי גור, אבל גם היה לו ענין הקנאות, לפי שיוצאי אונגארין שבכפר

עטה היו קשורים בו - וסיפר לי שבימיו של השפת אמת זי"ע כבר התחילו לדבר אודות ענינים אלו, ואמרו שהם רוצים להקים סנהדרין וכדומה, וישב השפת אמת ושם את אצבעות ידיו על מצחו, וירד ממנו פלגי זיעה, וצעק: "אוי וויי געוואלד, מי יודע מה שהם יעשו..." אמנם בימיהם של צדיקים הללו לא נתנו לגזירה זו לעבור.

השאיפה לעמול ולהתייגע בעבודת השי"ת

הרה"ק הבית אהרן מקארלין זי"ע אמר בדורו שיש יצר הרע חדש, שיש נחותא בעולם, 'ס'איז ארויס א צופרידנקייט אויף דער וועלט', שלומדים מעט ומתפללים מעט, כי באמת צריך האדם שיהיה עבודתו מתוך עמל ויגיעה, ולא שירגיש שטוב לו בעבודתו במה שלומד מעט ומתפלל מעט, כי השאיפה צריכה להיות לדעת מאה וחמישים או מאתיים דפי גמרא רש"י ותוס' בעל פה, ולהגיע לידי כך צריך לעמול הרבה, לחזור על תלמודו שש או שמונה ועשר פעמים, ואז לא ישאר לו זמן לחיות, כי בקושי ימצא לו זמן לאכול או לישון כמה שעות, כי כל מהותו הוא להגיע לידי שאיפה זו, וזהו עבודתו עלי אדמות, לא הידיעה מה שהוא יודע בעל פה, אם כי אמנם זה דבר חשוב ביותר, ובלא ידיעת התורה אין לאדם טעם בעולמו, אך העיקר הוא העמל גופא שהוא עמל לבוא לידי כך, זהו העיקר, העמל שבדבר.

להתעלות יותר ויותר בעבודת התפילה

וכדבר הזה הוא גם בנוגע לעבודת התפילה, שעיקר העבודה הוא לעמול הרבה על כוונת התפילה, זהו עבודת האדם, שיקרע את עצמו, זיך צו צורייסן, ואלו דברים שאין להם שיעור, כי מי שכבר זכה להרגיש טעם ותענוג באמירת 'רגנו צדיקים', הרי שבשנה שלאחר מכן לא יהיה לו די חיות מהדבר, כי כשם שבגשמיות מי שיש לו מנה רוצה מאתיים, כמו בן הוא גם ברוחניות, שכאשר אין עולה ביד האדם להתעלות יותר, אינו מרגיש טעם בעבודתו, כי על ידי העמל והעבודה זוכים לטעם.

שכן הוא גם בעולם הגשמי, שהעובדים ביפוי האבנים טובות ומרגליות, יש להם הנאה מעצם היפוי, שהם רואים שעל ידי העמל נעשה האבן יותר יפה

כדי לאכפיא לסטרא אחרא, ולא יוכלו לבטלה מכל וכל

ויותר יקר, והוא מתייקר והולך, וכמו כן הוא בעבודת ה', שצריכים לעמוד כל ימי חיי האדם, כי כשההשנות גדלים, כמו כן צריכים לעמוד יותר להתעלות עוד ועוד.

ב. מלחמה תמידית לתקן עוד ועוד

והם יהיו נלחמים תמיד וכו'. יש לפרש ענין המלחמה על פי מה שאמרנו כי ידוע מאמר חז"ל (מדרש שמואל פ"ז) שחתן מוחלין לו כל עונותיו, ואם כן מי שחוטא לאחר מכן הרי לשוטה יחשב, אלא שכאשר האדם מתרומם מעט, הרי הוא מתחיל להבין בענינים שונים שלא ידע שאין לעשותם, ועכשיו הוא מבחין בכמה ענינים שיש לו לתקן יותר, וממילא יש לו כסדר על מה לשוב בתשובה, ודבר זה נוגע על כל ימי חייו, בעבר היה צריך להלחם על דברים פשוטים ביותר, ולאחר מכן הוא רואה שיש לו לתקן עוד ענין ועוד ענין, ולכן ענין המלחמה אינו שתמיד ילחם על אותו דבר ממש, אלא תמיד יראה עוד מה שהוא צריך לתקן יותר ויותר.

הספ"א בעצמה רוצה שהאדם יתגבר עליה

ובמקום אחר מביא התניא בשם הזוה"ק שבאמת הסטרא אחרא בעצמה מבקשת שלא ישמע האדם לקולה, שטוב לה שלא ישמעו בקולה, כי כל תיקונם הוא על ידי שהיא מפתית את האדם לחטוא, והאדם לעומתם נלחם בה ואינו שומע בקולה, אלא הוא כופה אותה ושומע לקול ה', ועל ידי זה היא תיקונה, והביא משל למלך ששלח אחד השרים לפתות את בנו שימרוד בו, כדי לראות את נאמנותו, ונאמר לשר שאם הוא ישמע לך תקבל שכר גדול, ואם כן המלך יאבק בך ולא ישמע בקולך אזי יהיה שכרך כפול, אך עבודתו הוא לנסות בכל הכוחות לפתות את בן המלך נגד אביו.

כי זה נעשה ע"י צדיקים:

התיקון של הסמ"א שנתהפך לקדושה

וכמו כן הסיטרא אחרא עובדת בכל הכוח לפתות את האדם לעבור את פי ה', אבל התכלית הוא שיהיה האדם נאמן להשי"ת ולא יעבור על רצונו, ועל ידי מזה שלא ישמע בקולה תזכה אף היא לתיקון ושכר גדול.

וזהו הענין של "איתכפיא", שכאשר יש איתכפיא אין הם מתבטלים, אלא שהם נכנסים בשעת מעשה תחת הקדושה, שהרע מתהפך לטוב, וזהו תיקונם שהם זוכים להכלל בטוב.

ג. עבודתו להתגבר על הרע במחשבה דיבור ומעשה

ולא יוכלו לבטלה מכל וכל כי זה נעשה על ידי צדיקים. כי מי שיש לו נשמת רשע יש לו כסדר מלחמה עם היצר, וזהו עבודתו - שלא יתגבר עליו הרע במחשבה ודיבור ומעשה, ורק מי שיש לו נשמת צדיק שאין לו כלל רע, הוא יכול להכניע לגמרי את המלחמה, וכמאמר דוד המלך (תהלים קט, ב) 'ולבי חלל בקרבי', ואמרו חז"ל שהרגו בתעניתים.

ואכן איתא לגבי התענית שביום של תענית מתקבלים כל תפילותיו של האדם, ודוד המלך התענה בכל יום.

תעניות לכל הדורות

ועל הרבי ר' אלימלך זי"ע מסופר, שהתענה ג' פעמים שבע שנים משבת ל שבת, שבע שנים התענה לתקן את עצמו, ועוד שבע שנים התענה לתקן את העולם, ועוד שבע שנים התענה לתקן את כל הדורות הבאים אחריו.

והאמת הוא שהרבי ר' אלימלך גם כשאכל היה זה בחינת תענית, כי אכל בקדושה גדולה.

תיקון סעודת מלוה מלכה ע"י דוד מלכא משיחא

והנה דוד המלך ע"ה תיקן סעודת מלוה מלכה, ופשטות ענין מלוה מלכה הוא, שדוד המלך שאל את השי"ת באיזה יום ימות, וגילה לו שימות ביום השב"ק, ובכל מוצאי שב"ק שנשאר בחיים, היה עושה סעודת הודיה, וזהו ענין סעודת מלוה מלכה, ומרומז בו עניינים לאין שיעור.

בבעלזא לא היו כופלים בעת התפילה שום תיבה, אכן בעת אמירת רצה בברכהמ"ז, היה הרה"ק מבעלזא כופל התיבות "שלא תהא" והיה אומרו ג' פעמים, והסוף היה שבשבת האחרון בימי חייו נפל לחולי, ואפשר שעל זה ביקש כל השנים, שלא יסתלק בשב"ק אלא במוצאי שב"ק, ובליל שב"ק בעת עריכת השולחן נפל למשכב.

בקשה להסתלק מן העולם בשלוה

ובפשטות הבקשה 'שלא תהא צרה ויגון ואנחה ביום מנוחתינו' עולה על שב"ק, אך יש לרמוז בזה עוד, שכל אחד בעת שהוא מסתלק מן העולם, הרי מתפללים עליו שיזכה למנוחה, וזהו היום הקשה ביותר לאדם מכל ימי חייו, ועל זה מבקשים 'שלא תהא צרה ויגון ואנחה ביום מנוחתינו', לזכות לצאת מן העולם במנוחה ובשלוה, ואכן היו שזכו שפטירתם היה ברוגע ובשלוה ללא כל היסורים.

שמעתי מבנו של הגאון מייסד ישיבת עץ חיים, שביומו האחרון נפרד מכל התלמידים, ולאחר מכן סובב את עצמו אל הכותל ויצאה נשמתו, וכאמור שישנם הזוכים להסתלק מן העולם בקל.

בזוה"ק פרשת ואתחנן מפורש שמו שמביט בעיניו בעת תפילת שמונה עשרה, יש לשטן שליטה עליו, ולא יוכל למות בנשיקה, אלא הוא סובל הרבה.

עבודת הצדיקים באיחור תפילתם

אצלנו היו מתפללים שחרית בשעה מאוחרת - אכן לא כל כך מאוחר כמו הרבי ר' מרדכי'לע, אך כולם התפללו באיחור, והיה אומר זקני הק' בשם צדיק אחד, על המשנה באבות (פ"ב ד) 'אל תאמר לבשאפנה אשנה שמא לא תפנה', שיש צדיקים שנבראו באופן שלעולם לא יבואו לזמנם, שכסדר היו מאחרים.

בשנים שהתגורר זקני הק' בסיגעט, היה מתפלל זקני כל יום עם מנין קודם הצות, אבל בקרעטשניף היה מתפלל כל יום באיחור ולפעמים היה מתפלל שחרית מנחה וערבית ביחד כאחד, והיה מעוטף בטלית ומעוטר בתפילין עד לאחר מנחה.

ובדרך כלל היו הבחורים בסיגעט מתפללים בפני עצמם, אכן היו ימים שהיינו מתפללים עמו, כגון בימי החנוכה וכו', והיה אחד נכנס לשאלו אימתי יהיה זמן התפילה, אם אפשר עדיין ללמוד, והיה עונה "שוין" (תיקף), אך לפעמים היה נמשך הזמן שעה ולפעמים שני שעות ולפעמים אף שלוש שעות.

משיח שבא לבקר אצל זקה"ק הרבי ר' מרדכי'לע

היום קשה להשיג ענין התפילה באיחור, ומי יעמוד בסוד קדושים, שאי אפשר להשיג הענין, והוא בעצמו אמר פעם, שהוא אומר לכל אחד טעם אחר על ענין איחור תפילתו וכל הטעמים הם אמת, אכן הטעם האמיתי אין ידוע לאיש כי אם להשי"ת.

ומסופר שפעם אחת הגיע אחד לבקר את הרבי ר' מרדכי'לע באישון לילה, ועמד אצל החלון ואמר לו שהוא מלך המשיח, ויאמר לו תן לי סימן שאתה הוא משיח, והראה לו ענין אחד של רוח הקודש, ויאמר לו הרה"ק, כדי לגלות רוח הקודש זה, אין צריכים להיות משיח, שגם שאר צדיקים יכולים להשיג ענין זה, ויאמר לו הלה, אומר לכם טעם איחור התפילה שלכם, ואמר הטעם, ואמר הרבי ר' מרדכי'לע, כשגילה לי טעם זה, לא ידעתי כיצד להכניסו, כדי שיכנס לביתו רגע אחד קודם.

הרה"ק מראפשיין זי"ע ביקר פעם אצל הרה"ק השר שלום מבעלזא זי"ע, ושאלו הרה"ק מבעלזא אם כבר התפלל, וענה הרה"ק מראפשיין והלא גם הרבי לא התפלל עדיין, ויען הרה"ק מבעלזא ואמר, אני מתפלל בשעה שמושיח מתפלל.

זכות הגליון נתנדב ע"י ידידינו

מוה"ר יושע ב"ץ הי"ו

בן ידידינו הרבני הנגיד

ר' משה אלי' ב"ץ הי"ו

להגל שמחת הולדת בתו למזל טוב

וידה"ר שזכות רבינו הקוד"ט וזכות הפצת תורתו יגן עליו
באלף המון, ויתברך משמי מעל ברוך ברכות עד בלי די,
וירוה רב תענוג ונחת מכל יוצ"ח, וכט"ס